

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre — — — 16 kor.
 Negyedévre — — — 4 c
 Helyben házas korúva:
 Egész évre — — — 20 kor.
 Negyedévre — — — 5 c
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre — — — 24 kor.
 Negyedévre — — — 6 c

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétévi és
 évi utáni napok kivételével
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.
 A szerkesztőség kifizetések visszatérítését
 vagy megújítását nem vállalja.
 Hirdetéseinek és hirdetői díjainak a
 kiadóhivatalban intézendők.
 Helyes cím: óra 8. sz. sz.

NAGYVÁRAD, márcz. 24.

Lant és kard.

Prohászka Ottokár dr.

Mély benyomást tett reám nem az a nap, hanem az az éj, melyet tavali júliusban Vajda-Hunyadon töltöttem. Gyönyörű, holdvilágos éj volt. Kinyitottam ablakomat és kinéztem az álmodó világba. Fönt a lejtőn láttam Hunyadvárát, melyet a holdsugár kísérteties fényvel világított meg, mintha csak annak az ötszáz éves multnak bágyadt sugara lett volna; lejjebb a hegy lábánál vasolvasztó kohók pöfékeltek s vörhenyes, füstös lángjuk fölcsapott a magasba; lent, a városka felé nagy gyümölcsös kerttől körülvéve a reformált, kámzsás, sarus barátok zárdája terült el. A vár körül az éj s a feledés kettős árnyéka kísértett; — a zárdakert homokos utjain a remeteségek halavány szellemei jártak; vár és zárda romantikáról s megadásról beszéltek; hősi harcokról s megint édes békéről énekeltek; de a kohók körül élet pezsgett; az éjt izzó, villamos lámpák nappallá változtatták, vérszegény árnyak helyett szurtos, kék zubbonyos munkások tolongtak, az éj csendjébe a gőz-sip sikított bele, s mikor kinyílt időnként a kohók torka, elkínzott füstöt, nehézkesen suhogó lángot lökött ki az égbe, mintha azt mondta volna: gőz az én erőm, tűz az én zászlóm!

S én éreztem e hódító, törtető erőt, éreztem diadalmas benyomásait, melyektől szétfoszlott a vár, szétfoszlott a zárda képe s maradt a színen a földet meghódító ember.

S valóban mi ezzel szemben a vár a hegyen s a czella a völgyben? Mi az a vár ott fenn? Üres szarkofág, melynek filigrán íveit s játszi erkélyeit a kegyelet őrzi, de a melyből a régi korok ereklyéinek még hamvát is szét-szedte s szétszórtá a szél. Mik azok a rozsdás kardok, melyeket gyerek-nepek forgattak fejletlen társadalmi fokokon tengődve s szenvedve? Mi a kard munkája, mely hatalomért küzdött? Kard és hatalom két végzetes adománya az égnek, áldás és átok származhatik belőle. Az a kard gyöngé vas; nem a kard, hanem az eke, a pöröly, a fészítő rud, a pergő kerék a hódító vas. S mit ontanak kardjaitok!? Vért ugy-e? Vért, mely megalszik s megrothad? Nézzétek azokat az izzó, piros ereket, melyek a kohókból ágaznak; itt van a tüzes vér, a sziklák fölforrt vére, s ha megalszik, meg nem rothad, hanem maga is fészítő, törtető, hódító hatalommá válik. Vár, kard, vért, eszmék csatái elmehektek; gyöngé árnyak lettek belőletek!

S mit akarsz te czella, zárda, te szent magány? Hódítsd meg a földet s ne szenvedj; ez a modern emberek programja. Mesterednek is megmondtam a pusztában: mit bójólsz s emészted magad? Tégy! Tedd, hogy e kövek kenyerekké legyenek! Látod én azt teszem. Kenyeret csinálók a kőből, kenyeret a szirtből, a fából, a rostból; gőzsipjaim azt sikítják, gépeim azt zakatolják: kenyeret, kenyeret! Eleget merengtél, ember, már századokon át; eleget, sőt tulsokot szenvedtél ésszenvelegetél. Felhőkön usztál s koldus maradtál. Végre lehozatalak az égből a földre; kiemeltelek kontempláció árnyékvilágából: földön jársz, földön élsz, itt a földön boldogulsz. A plátói akadémiák békességétől ne várj sokat; az álomvilág nyugalomába ne ringasd magad; nem béke, harc van a földön, s aki erős, az győzi. Szünetelni gyöngeség, az erő az élet. A földet ne nézd a siralom völgyének, siralom völgye az a tehetetlennek, de a boldogság szigete lesz az érvényesülőnek. Világot hódíts, azért élsz!

S a vár képe még inkább elhomályosult szememben s a zárda még jobban lapult el lelkemben s csak a kohók égtek s dühörögtek, s a pörölyök csattogtak s a zuzók üöttek taktust, a földet elfoglaló embernek diadal énekéhez! Kard, kard, mely a földet elfoglalja, kard, melyből ekevas, kalapács s vakoló lesz, az kell nekünk! Az európai embernek más nem imponál. Vas és arany, erő, élet és élvezet, az a mi vágyunk, az a mi evangéliumunk.

Ugy-e ismerjük e szótat? a vállalkozó, önbizalomtól s bátorságtól duzzadó léleknek szótata ez, mely diadalokban s győzedelmes harcokban járta szemét s hivatást érez magában a világ meghódítására. Mindnyájunk fülében cseng e szózat s ha kísértésnek akarják nevezni e fölfogást, úgy látszik, az egész modern világ halad el a kísértésnek e fája alatt s kevesen vannak, kiket a kísértés meg nem zavar. Kevesen vannak, kik e gondolatokban a reális élet lüktetését nem érzik s kiket el nem kábit a hódító önértet. Sokan lesznek, kik egy új világot várva a szép földtől, elfelejtik az eget, a szép testtől a lelket, a világ meghódításától az örök eszméket s az örök életet.

E földet szerető s földet hódító szellemet európai modern szellemnek hívom, melyet négy szóval jellemezek: regnum de hoc mundo; típusa az eszében s kezében bízó ember.

Ezt a szellemet Európa szülte, Azsia nem ismeri. Azsiában az ember szenved és kontemplál, lelke nyugodt és csendes. Az industrial elmerül a kontemplációba, a perzsával azt éneklí, hogy csak a koldus az igazi király. Nézd ezt a rongyos tibeti embert, plátói derű

sugározza körül. Tekints a braminnak szelid, vegetáriánus szemébe, idealista lélek tekint ki belőle. Ezeréves kulturák fénye veszi körül őket s ők megengesztelődve élnek s szenvednek.

Mint az álom, olyan szenttelen az életük. A lélek önmagába néz, mereng s borong. A világ folyását megakasztani nem akarja; nem akarja, mert meg van győződve, hogy azt megakasztani vagy megváltoztatni úgy sem lehet. Idegenek jönnek s jármot akasztanak nyakukba, se baj; e világfeledett s tűrő nemzetek forradalmat nem csinálnak.

De jöjj át Európába s a béke, a megengesztelődés hazájából a harc, a gyűlölet, a szeretet, a szenvedély vulkanikus talajára léptél. Az erőszak embere áll előtted: egy dacos egoista. Az nem ismer türelmet; harc az élete. Nézz bele a középtengerparti ázsiaiak szemébe, már nem az indus merengő szemébe, hanem egy tüzes, izzó lélekbe merültél, élet- s élvezetvágy ég benne. Zelóta és fanatikus egyben. Országai a vallástüdőzések klasszikus harczterei; itt égnek a máglyák, itt emelkednek a bitófák. A credót fölvaltja a politikai program, s vagy ezért vagy azért dul a harc; de béke, béke nincs. Harczolj és törtes szenvedélyesen, mohón, tüzesen, s foglald el a földet, életedre s élvezettedre bocsátkoztass mindent, asszerint mérlegelj s becstülj meg mindent. Te vagy mindennek mértéke! Magadból indulj ki, eszedtől kérdezd, amit tudni akarsz, egy támaszod legyen: kezeld! Szóval te vagy, aki vagy, benned kivirágzott a lét!

Igy volt az régen, így van az most!

Az európai ember programjához hiven folytatja a titáni harcot s ha valamikor, hát most bizik a törtető észben s a hódító kézben s hiszi, hogy e kettőben van az élet ereje s boldogsága, hiszi, hogy tudományában rányit az élet problémájára s kulturájában fölhaladja a győzedelmes hadak útját. Ha rákiáltok: »homo europaeus! nem arra van az ut!« nem hallgat rám. Ha kalapácsát lauttá hajlítom, kuruzslónak tart, ha tudással be nem érem s hitet sürgetek, ha a munkán s izgalmon túl békét s örömet ajánlok, meglepés-téstől fél. Fut tudományával s kulturájával gépei, kohói, motorai közé, rájuk mutat s kérdezi: ezek által jutottam ide, ezekkel jutok tovább, ész és vér ez az élet.

Európai emberek! Tolsztoj gróf elétek áll s azt mondja nektek, hogy bolondok vagytok, mert tudománnyal s kulturával akarjátok az emberi szívet boldogítani, holott azt azokkal legfőbb elrontai lehet. Képleteket tanultok, s az életbölcsességet elfelejtitek, gőzgépeket építetek s vézna emberiséget teremtetek, a napsugár

ÖZV. JÜNGLING JÓZSEFNÉ

állandó nagy raktára

varrógép, kerékpár, alkatrész- és felszerelésekben
 NAGYVÁRAD, Fő-utca (Bazár-épület).

Nagy választék acetylén lámpa, lég-tömítő és gummiköpenyben stb. Szakszerűen berendezett NAGY JAVÍTÓ MŰHELY. — Emalírozás, nickelkezés és bármintemű javítások pontosan és jutányosan eszközöltetnek.

Carbit napi árban!

A legjobb gyártmányú
 Rössler és Jauernig Ausztria, Seidl- és Neumann-féle
kerékpárok

vannak állandóan dűs raktáron.

Becses partfogást kérve, vagyok kiváló tisztelettel

207.

ÖZV. Jungling Józsefné.

rezgéseit méretek, de a napsugárnak örülni elejtetek, a vér összetételét ismeritek, de a pezsgő vért csigavérre változtatjátok, a fiziologiát kutatjátok, de egyre kiéltebbekké, blazirtabbakká, örömtelenebbekké váltok. Európa Isten veled, én Ázsiába megyek! Városok helyett adjatok erdőt, színházaitok helyett kéklő eget, villamosság helyett napsugárt!

Tolsztoj gróf úgy beszél; neki szabad, bár nincs igaza; ő is európai nyelven beszél, ő is erőszakos és heves. Nekünk nem szabad így beszélünk, nem is akarunk; de azt bátran mondhatjuk, hogy élni nem annyit tesz mint érteni s hogy az embert nem a tudás, hanem a szép, belsőleges harmonikus élet jegyében kell állítani: »sub specie vitae«. Az európai ember agya e részben terheltségben szenved, az ő rögeszméje, hogy a világot tudománnyal fölértetni lehet s hogy a lét kérdéseire a tudomány felel. Ezt a tehetséget Hellasztól örökölte. Ott nyitotta föl az európai szellem a szemét s megpillantotta a világot, mely lefátyolozva állt előtte. Osztóneit ingerelte a lefátyolozott szépség; le akarta venni leplét, a világot meg akarta érteni. A bramin mosolygott rajta s Egyiptom Neith istennő szobrára mutatott, a lefátyolozott szoborra, mely alá azt írta: »En vagyok minden, a mi van, volt és lesz, fátyolomat még nem lebbentette halandó. De Európa nem engedett. »Világ, mutasd meg arcodat, hogy lássalak. Világ, mi vagy? miért vagy? minek vagy? Világ, látni, érteni akarok?« Ez hitvallása és fanatizmusa a tudománynak. Mint a középkori hadak utja Krisztus sirja felé, úgy az európai szellem hadainak utja az igazság felhős szfinxre felé igazodik. »Dasselbe Pathos des Claubens lässt auch unserer Zeit das Abstractum »Wahrheit« als möglich und mächtig erscheinen«. Mi is e bálvány kép előtt térdelünk, tudni akarunk. Szétszedünk világot, anyagot, atomot, rezgést, hullámot s gondoljuk, hogy már tudunk eleget, hogy ez a világ. Bachansok lettünk, elkápráztattak vívmányaink. Erőszakosak lettünk s azt gondoltuk, hogy ez minden.

Emberek, hagyjátok el, ez csak egy csepp a valóság vedrén, ez csak egy imbolygó szikra a lét oceánján s a végére nem érhetek, vala-

mint, hogy a lét szivéig elő nem nyomulhattok. Sem a mélyseges misztika, sem a napsugaras racionalizmus nem emelhet le titeket a végtelenség vonaláról. (Otto Liebmann.)

A mechanizmus határolt, az csak atom és vergés... »Und mit tausend Flammenaugen glotzt das All mich feurig an.« Gyermekek vagyunk a lét oceánjainak partján. Titkok vesznek körül.

Azért csak piszmogjatok, bonczoljatok, kutatassatok, legyetek tudósok, de — kérlek — élni el ne felejtsetek s hogy mi az élet, s mi az ember s hogy a világ s az ember miéke van s hogy a boldogság miben áll, azt ne kérdezzétek a mechanikus világ magyarázattól.

Talán botránkoztok e kijelentésemre? De hiszen semmi, semmi sem világosabb ennél. Ti mind természettudósok, statiszták és mechanikusok és technikusok vagytok; már pedig a mechanikus értés nem a világ, hanem csak a folyamatoknak fölfogása; az anyag is az marad, ami volt Voltaire-nek: »cet étre presque inconnu«, a mozgás is az marad, hogy a mechanizmus nem tudja, hogy honnan van; nos és az élet? Ah! Ez aztán a szfinx, mely anyag, mozgás, erő fölé áll s egy szuverén szót hajtogat: vagyok, vagyok. Panaszkodtok, hogy nem értitek? se baj, hisz érzitek. Tekintsétek meg az akáczfát, a vasuti töltés mellett; elrohog mellette a gyorsvonat, gőz hajja, ennyi száz-ezer kilogramm munkát végez: az általa megindított levegőáram meghajtja az akácza lombját, füstös virágait, fölrepül fészkeből a stigli-cz s belecsattogtatja trilláit az illattól megreszegített levegőbe. Mennyi szépség, öröm, illat, virág, élet egy helyen! A ti tudománytok érti a vonat eleven erejét s a megindított levegőnek ütését s az ágak súlyát, hajlásait: de nem értitek a fát, a virágot, a trillázó stigli-czet. Ti értitek a lebrezgetést, de nem a pipacs s a tulipán színét, értitek a hanghullámot, de nem az édes dalt; ti eszerint igazán színtelen, dallamtalan, szomorú tudósok vagytok. Ha derült, napsugaras lelkek akartok lenni, higytetek!

De hagyjuk már ezt. Hagyjuk az észet és homályait! Talán többet bizhatunk kezünkben,

mint eszünkben. Van két kezünk és azzal hódíthatunk. Az Isten az embert a természetbe helyezte, hogy gondolatai szerint idomítsa a világot, ezt az idomitást kulturának nevezzük. Az ember megfelel e hivatásnak. Ráönti gondolatait a kőre, a vasra, fára s idomit. Beküldi a gondolatot az erdőbe s zug az erdő, ftrészelik, behatol a hegybe s szétrepeszt sziklát s Pantheonot emel a kőből s a góth dómokban kicsipkézi a világot. Behatol a föld gyomrába s kihozza az aranyat és érczet s drágaköveket a napvilágra s ami előbb buta göröngy volt, azon most a gondolat remekel. Az ember mint kisisten lép föl a Teremtő Istennek nyomában, szavát megfogadja, mely úgy hangzott, hogy »dominamini«, hódítsátok meg a földet s meghódítja s terem egy magának való világot.

S én tapsolok diadalaihoz, melyeket arat tömegeken, erdőn, természetben. Tapsolok s kívánom: prospere procede et regna! Haladj s uralkodjál. De vigyázz, hogy ne szegényedjél, hanem gazdagodjál s hogy mikor urrá leszesz s hatalomra teszesz szeri, örömd is tisztább, életkedved lendületesebb, életed mélyebb legyen.

Mert — testvéreim — nektek öröm és béke kell! Ne gondoljátok, hogy meg lesz a béke, ha a sziklát összetöritek, a követ kifragjátok, a vasat kiolvasztjátok: önmagatokat kell az eszmény szerint, az örök eszmények szerint kialakítanotok. Harmóniát nem a parkok, nem a Pantheonok, nem a szobrok, nem a városok adnak; harmóniára csak a küzdő ember tesz szert, ki legyőzte önmagában a kételyt s a mulandóságot s ki ttrni, bizni tud. Ne gondoljátok, hogy meg lesz az öröm, ha minél többet bírtok, nem igaz. Nem igaz az, hogy annál többet élvezünk, minél többet bírnak; lélek, tiszta, istenes lélek kell ahhoz, hogy mindig s mindenütt örülni tudjunk. Lélek kell ahhoz, hogy bennünk a tavasz, melyben az öröm lüktet, egy ösztönös áprilisnek s egy szép májusnak életét kiváltsa, hogy mikor minden ág aranyos zöld bóbítát köt s minden madárból trubadur lesz, kit az Isten szépsége ihlet, bennünk is a szív dalai, az öröm harmóniái ébredjenek. Lélek kell ahhoz, hogy

A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

A tábornok árvája.

Írta: Pakots József.

I.

A vár alatt, a csillagsánczok oldalán szedte a fekete leány a vadvirágot. A napsziporkázva öntötte el a mezőseget s a távolban, a sós-kút táján katonák gyakorlatoztak. Nem törődött velük. Óvatosan szegte fel a fekete szoknyáját s a gyászfátyolos kalapját egy galagonya bokor ágára akasztotta.

Végighevert a puha, kövér fűvön. A vadvirágot elszórta maga körül és sötét, bánatos szemével a várat nézte merengően, szomorúan. Nagyon szép volt így. Fekete, hullámos haja, melyet egy tüvel kiszabadított, aczélkékes fényben szikrázott s a hideg fény bevonta az olajbarna, halvány arcát is.

Meg se rebbent a fekete, álmos szempillája, úgy nézte a gubbasztó várromot, mintha maga a kőbevésett Szomorúság volna.

— Jó napot, szép kisasszony!

A fekete leány ijedten ugrott föl. A kiszabadult haját összefogta a kezével és lángoló tekintettel, reszkette nézett farkasszemet az előtte álló férfival.

— Mit akar? — kérdezte rekedten.

A férfi mosolyogva emelte csákójához a keztyűs kezét és udvariasan felelte:

— Megismerni önt, kisasszony.

Fiatal, napbarnított délczeg katona volt. A csillogó századosi uniformist por lepte be, az álla borostás volt, mint aki nem ért rá kicsinosítani magát.

A lány hidegen mérte végig, aztán tompán, közönyösen mondta:

— Fölösleges.

— De nem, nem — mondta kipirult arccal a katona. Ismerni akarom. Már egy hónapja kerestem a perczet. Engedje meg!

Határozottan, szinte követelősen mondta, de a tekintete megalázkodva könyörgött.

A fekete leányt meglepte ez a hang. Mig a gyászfátyolos kalapját föltűzte, tévován nézte ott fenn a gubbasztó várromot. Aztán odafordult a férfhoz és komolyan, büszkén nézett a szemébe.

— Tessék!

— Zádor Miklós vagyok.

A leány lehajolt a vadvirágok után. A kínos zavarát akarta elrejtteni, amely kezdett erőt venni rajta.

A férfi szintén lehajolt. A virágokat segített összeszedni és közben beszélni kezdett.

— Ne haragudjék kisasszony rám. Nem tehetek róla, meg kellett ismernem. Egy hónap óta látom minden nap s egy hónapja, hogy ezt a pillanatot vártam. Ha szokatlan volt a közeledésem, mentse az, hogy a mód egyedüli volt.

A fekete leány arcán egy mosoly suhant végig. A férfi tiszteletteljes hangon beszélt, azonkívül jól látta, hogy erősen remeg a keze.

Fel van indulva. Mosolyra ingerelte ez a leányt és némi kötekedéssel mondta:

— Hát katonásan csinálta.

Azzal megindult a mezőn. A férfi követte és tovább beszélt udvariasan, hódolattal.

A sós-kút felől, a vár alatt elkanyarodó országúton poros katonák masiroztak. Hazatartottak a kaszárnyába s bár ki voltak fáradva, a recsegő trombitahangra mereven lépkedtek.

A leány érdeklődve nézte őket s egyszerre csak ijedten rezzent meg. A csapatvezető hadnagy kardja megvillogott a napsugárban s harsányan hangzott a vezényszó:

— Jobbra nézz!

A fekete leánynak tisztelegtek a katonák. Vér szökött a leány arcába, zavartan fordította el a fejét. Az oldalán mosolyogva állott a kapitány, a keztyűs keze a csákójához emelve. Hát neki szólt a tisztelgés. Mosolyogni kezdett a leány is és eltűnődve nézett a csapat után.

— Hát menjünk mi is haza.

II.

A »fekete leány« az anyjával lakott az alsó soron, a templom mögött. Vadgesztenyefák fűdték el a zöldszalus ablakokat s az oszlopos tornáczot vadszőlő erezte be.

Remete módra éltek az özvegyasszony és leánya. Csak másfél hónapja, hogy a fekete

az ember a mélységbe ereszkedve, saját tudatának mélyébe vagy a magasba emelkedve, az örök igazságok magaslataira, rátaláljon az Isten útjaira s az utakon az Isten nyomaira s igazán imádkozni tudjon „in spiritu et veritate.”

Lélek kell ahhoz, hogy az élet esélyein, a szenvedéseknek homályain, a lét mulandóságán tülemkedjünk, Krisztusi lélek kell hozzá, hogy az erkölcsi világrend ellentmondásain hajótörést ne szenvedjünk, hanem kín, baj, betegség, halál daczára mondjuk: Mi Atyánk, jöj-jön el országod!

Ez kell nektek emberek: lélek, öröm, béke kell szívetekbe. Enélkül meghódíthatjátok a földet, megrabolhatjátok a tengert, mit használnál az, ha a lélek ideális szépségét ki nem alakítottátok? Mit használ, ha mindent birtok s magatokat elvesztettétek? Mit használ, ha mindent tudtok s magatokat elfelejtettétek? Nem Apollo, nem a Madonna, nem a Tannhäuser az igazi műrekek; a színek, vonalak, alakok arányai. A Madonnában a színek s vonalak, a Tannhäuserben a lángok vannak harmonizálva: nem színeket, hanem szíveket, nem vonalakat, hanem lelkeket harmonizáltatok már egyszer! Ez az igazi kultúra. Elett alakíts, ne csak követ és gypszet! Elett hitben, mely eszményeket önt lelkedre, élett erényben, mely a természet nyersségén fölragyogtatja a gondolatot. Ezt hangoztatják szelében, hosszában; ez a tünet jelező a szellemi élet elmélyedésének irányát. Nevet is kerestek neki sokat s Felix Schroeder Tolstojizmusnak hívja; de Tolstoj azt feleli neki: ne hívja ezt, kérem Tolstojizmusnak, van ennek neve már rég óta; Krisztus a mi Mestertünk, ő az Isten országát állítja föl bennünk, mely hit, öröm, béke, megnyugvás s ezt kezdet óta evangéliumnak hívják.

Testvéreim! Ez kell nekünk: hit s nemcsak értés, erény, nemcsak erő, öröm, nemcsak pénz, szóval lélek s nemcsak test, ég s nemcsak föld! Ez lesz a kardhoz a lant.

Gr. Széchenyi Gyula a királynál.

Táviratilag jelentik Bécsből, hogy ő Felső-magyar gróf Széchenyi Gyulát, a király személye körüli minisztert hosszabb kihallgatáson fogadta.

A nagykorúsi háromszáz.

Lengő zászlókkal vonultak a képviselőházba a nagykorúsiak, éltetvén a képviselőjüket, a vajdát. Apponyi gróf házelnök a delegációs teremben fogadta a tisztes küldöttséget, amelyhez csatlakoztak Kossuth Ferencz vezérlete alatt Olay Lajos, Benedek János, Thaly Kálmán, Barabás Béla, Pichler Győző, Vázsonyi Vilmos, Madarász Béla, Bakonyi Samu, Gabányi Miklós országgyűlési képviselők és Eötvös Károly a ki a küldöttség elé állva, beszélt választói nevében Apponyihoz, a ki hasonló választ adott nekik, mint a többi küldöttségeknek.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, márcz. 24.

Elnök: Apponyi Albert gróf.

Több kisebb jelentőségű iromány előterjesztése után elnök jelenti, hogy báró Kaas Ivor sürgős interpellációjára a vasárnapi szocialista népgyűlés tárgyában, tekintettel terjedelmére, két órákor kerül sor.

Elnök: Következnek a tegnapi elmaradt napirend előtti felszólalások a pénteki véres tüntetések tárgyában.

Egry Béla: Epp úgy mint előtte szólók szemtanuja volt a rendőrség brutalitásának. A rendőri vallomásokra semmit sem ad, mert hiszen az természetes, hogy azok nem fognak másként vallani, mint a maguk javára. A miniszterelnök azt mondta, hogy egyedül a mi vallomásunkon nem lehet elindulni, mert — mint emberi dolog — nem láthatunk mindent. Ez igaz, de ha mindent látnok volna, hosszabb lenne a rendőrség bünelajstroma. A tények alapján az ember kétségbe kell vonja, hogy jogállamban vagyunk. Kétségbe vonja a miniszterelnök által felolvasott vallomások.

Szell Kálmán: A sebesültek vallomása volt az

Bakonyi: De ki vette fel?

Egry Béla: Hogy az eseményekről helyesen ítélkezhesenek, azt egy független bíróságnak kellene kiadni, avagy egy parlamenti bizottságot kiküldeni. De mindenestre megtorlást követel. (Zajos helyeslés a szélsőbalon).

Reich Aladár: Szintén mint szemtanu beszéli el az esetet. A rendőrség lovas attakot intézve őt magát is megkardlapozta. Szerencse, hogy elkapta a fejét, mert különben leütötték volna, (Nagy zaj a szélsőbalon). A lovas és gyalogos rendőrök ezután minden öt percben intéztek attakot és támadásokat a békés polgárok ellen. Akármit is mondanak, neki meggyőződése az, hogy az egyetemi ifjak titkos politikai célzatnak lettek áldozatává. (Ugy van! a szélsőbalon). Felolvassa Kossuth egy levelét, melyet Lukács Gyula képviselőhöz írt, amikor Lukács még az egyetemi ifjuság elnöke volt. E levélben azt mondja Kossuth, hogy az ifjuságnak kötelessége részt venni a hazafias ügyekben. (Eljenzés a szélsőbalon.) Az ifjuság tehát kötelességszerűen járt el, amidőn engedett hazafias érzésének. Es hiszi, hogy amikor elvégezte hazafias kötelességét, ismét visszamennek a tantermekbe. Elégtételt kér az ifjaknak, a megsértett közszabadságnak. (Helyeslés az ellenzékről).

Molnár Akos: Mindenek előtt a leghatározottabban visszautasítja a miniszterelnök ama nyilatkozatát, hogy a tényekről csak a vizsgálat befejezése után nyilatkozhatik. (Zajos helyeslés a szélsőbalon.) Ezt veszedelmes parlamenti precedensnek tartja. (Ugy van! a szélsőbalon.)

Hosszasan ecsetelve a Magyar színház előtti brutálításokat, arra a konkluzióra jut, hogy a rendőrség egyedül a fiatalok szétkergetésére volt kirendelve. Ez megerősíti őt abban a hitben, hogy a rendőrség az ifjuság szent érzelmeinek elfojtására rendeltetett ki.

Tiltakozik az ellen, hogy a miniszterelnök védő ügyvédje legyen a rendőrségnek akkor, midőn a képviselők itt becsületszavaikra állítják a megtörténteket. A közszabadság nevében elégtételt követel. (Hosszantartó helyeslés és tetszés a balon és szélsőbalon.)

Papp Zoltán: Szintén tiltakozik a miniszterelnök felfogása ellen, majd mint szemtanu elmondja a látott brutálításokat. E kérdésben a belügyminiszter a fővádlott. Szentpéteri Sára 15 évi fegyházat kapott azért, mert hallván férje jajkiáltásait, nem sietett annak segítségére. Lukács Gyula, amint a vérengzés megkezdődött, azonnal telefonált a miniszterelnöknek, s azt a választ kapta, hogy a miniszterelnök ebédel.

Szell Kálmán: Hát ez is baj?

leány gyászfátyola először lengett végig a vadgesztenyefákkal beárnyalt gyomos udvaron s a sűrű lombokon kíváncsi tekintetek lestek be azóta mindennap. De csak a leány lengő gyászfátyolát láthattak az emberek és néha egy magas, halvány fekete asszonyt.

Egyszer aztán a Zádor Miklós kíséretében ment végig a városon a fekete leány. Illatos, meleg alkonyaton történt, mikor a mezőn való csatangolásából tért haza a leány.

Katonák, akik az utcán jártak, peczkesen szalutálták a leány mellett lépkedő kapitánynak s a leány bánatos arczát ilyenkor vidám mosoly derítette.

Az emberek csodálkozva állottak meg. Hogyan került össze a kapitány a fekete leánnyal? Es ime milyen bizalmasan mennek egymás mellett. Mi ez?

De lám az utca végén megáll a fekete leány és kezét nyújt a kapitánynak. Búcsuzik. A kapitány kér valamit, de a leány fejét rázza. Es nemsokára eltűnik a fekete leány a vadgesztenyefák mögött, a vadszőlővel be-

futott, oszlopos házban. A gyászfátyola nyomán pedig mintha valami nehéz, sötét gondolat feküdnék meg az utca során, az emberek nehezen sóhajtának fel . . .

III.

— Ki ez a leány? — kérdezték a kapitánytól az emberek.

— Ki ez, ki ez? — kérdezte eltűnődve maga a kapitány is. Aztán komoran felelte:

— Magam sem tudom.
Es nem tudta. Illatos, meleg alkonyatokon, mikor haza kísérte a leányt a mezőről, ahol az vadvirágot szedett és a gubbasztó várromot nézte szomoruan, merengőn, könnyögött a leányhoz:

— Miért nem engedi meg, hogy egyszer bemenjek magukhoz? B-szélnek az édes anyjával, aki mindenestre jó és meghallgatná kérésemet. Aztán boldogok lehetnénk . . .

A fekete leány szomoruan mondta ekkor: — Nem, nem; én nem vehetem le a fekete ruhát; én nem lehetek boldog.

Aztán vidáman mosolygott fel, mert egy fáradt, poros csapat ment el mellettük s hangzatosan hangzott a vezényszó:

— Jobbra nézz!

A katonák tisztelegtek ekkor . . .

IV.

— Hát jól van — mondta végre a fekete leány sóhajtva és köny lepte el a szemét — eljöhök hozzánk. Pedig megbánja, higgye el, megbánja . . .

A kapitány diadalmasan ragadta meg a leány kezét:

— Mikor, mikor? — kérdezte lázas türelmetlenséggel.

— Holnapután.

Másnap a fekete leány nem szedte a vadvirágot a csillagsánczok oldalán. A kapitány gyötrődve várta, de aztán azt gondolta, biztosan az anyját készíti elő a holnapi találkozásra.

A gyomos udvaron kard csörrent meg végre a következő napon. A vén gesztenye-

K i t ü n ő s a j á t t e r m é s ű b o r o k

141

kaphatók lakásomon üvegezten a következő áron:

	1 liter	0.7 liter	0.5 liter
1. Új (palack nélkül) — — —	frt. 32 kr.	— frt — kr.	— frt — kr.
2. Ó, asztali, n.-várad, fehér	— 40 —	— — —	— — —
Finom fajborok:			
(palackkal)			
3. Kadarka, vörösb, ménesi	1 — — — 90 —	— — — 65 —	— — — 70 —
4. Gabernet, vörösb	1 — 10 — 1 —	— — — 70 —	— — — 75 —
5. Sauvignon, fehér csemegebor	1 — 20 — 1 — 10 —	— — — 75 —	— — — 80 —
6. Ménesi aszú, vörös	— — — — —	— — — 2 —	— — — 60 —

Hogy finom fajboraim a n. é. közönség részére könnyebben hozzáférhetőek legyenek, a 3., 4., 5., 6-os számú fajokból 7-10 és 5-10 literes üvegekben **Ij. POPPER JÓZSEF** ur kereskedésében bizományi raktárt tartok, a hol is a jelzett boraim ugyanazon áron kaphatók, mint nálam.

10 üvegen felül megrendelést házhoz is szállítok. Saját termésű törköly-palinka és cognacomat is áruba bocsátom

Molnár Lajos

Schlauch-tér 18. sz.

Telefonszám: 640.

Papp Zoltán: Akkor másodszor telefonáltunk a miniszterelnöknek, hogy gyilkolják az ifjúságot. (Zaj. Felkiáltások: Hol gyilkoltak?)

Szell Kálmán: Mentem is azonnal.

Papp Zoltán: A miniszterelnök most tapsot arat a többségtől. Amde annak a többségnek nem kell csak egy miniszterelnöki szék és abba ültesse be valakit. Eppen úgy fognak utódának tapsolni, mint tették elődeinek. (Ugy van! a szélsőbalon.) Megtorlást kér.

Zboray Miklós: Nem volt ugyan szemtanu, nem is akar foglalkozni az itt elhangzottakkal, de véleménye az, hogy nálunk, ahol a tüntetések maximuma néhány abczug, ablakverés, nem szabad a rendőrségnek ilyen vérengzést csinálni. Alkotmányos állam vagyunk, nem szabad elfojtani az érzelmeik szabad nyilvánulását. (Ugy van! a balon és szélsőbalon.) Felemlíti a Hollóféle népgyűlést, amidőn a szocialisták azt megakarták akadályozni. A miniszterelnök akkor magára vállalta az intézkedéseket.

Szell Kálmán: Meg is tettem.

Zboray Miklós: Nem tette meg. Hiszen a szocialisták megzavartak mindent és csak Holló Lajos tapintatának köszönhető, hogy ott nem volt vérfürdő. (Ugy van! a szélsőbalon.)

Szell Kálmán: Meg is köszöntem Hollónak!

Zboray Miklós: Es Tóth rendőrkapitány jóvá akarta tenni ezt pénteken, vérrózsákat festve a kövezetre. (Ugy van! a szélsőbalon.)

Ballagi Géza: Ez frázis! (Nagy zaj az ellenzéken.)

Zboray Miklós: Önöknek frázis az, ha mi felemeljük szavunkat a polgárság békejéért, a közszabadság megővéséért? De mi ezt nem tartjuk frázisnak, mi ezt kötelességünknek tartjuk. (Perczekig taps a balon és szélsőbalon.) Ő maga nem volt szemtanuja az eseteknek, de uri emberektől, képviselőtársaitól, kiknek szavaiban kételkedni nem szabad, borzalmas dolgokat hallott a rendőrség brutálításáról. Egy kis lányka megrémülve, térdén állva, összekulcsolt kezekkel kérte a rendőröket: ne bántásák és a rendőr, mint egy hóhér rásújtott kardjával a fejére. Számtalan hasonló esetet tudna felsorolni. És amidőn a miniszternek ide kellene állni és azt mondania, hogy igazságot akarok, hangzatos frázisokkal áll elő, mondva, hogy nem akar a Házból konventet csinálni. Hát mi sem akarjuk ezt. De t. Ház, az olyan miniszterelnök, aki nyugodtan képes végignézni, mint ömlik a polgárság vére a rendőrség kardjától, lehet nagy államférfi, de: hóhér! (Hosszas, perczekig tartó taps és éljenzés a balon és szélsőbalon.)

Molnár Jenő: Mint szemtanu hosszasan, szenvedélyesen beszéli el a pénteki vérengzéseket.

fák ámulva rázták meg aggott fejüket, s a napsugár ijedten lapult meg a rózsabokrok alján!

A tornáczon fűzfaháncsból fonott karosszékről öreg, cselédformájú asszony kelt föl és élesen kérdezte:

— Mi tetszik?

De aztán előkeresett a zsebéből egy összegyűrt levelet és dűnyögve adta át:

— Igen, igen a levél... a kisaszszonytól...

— Hát nincs itthon? — kérdezte a kapitány megütődve.

A vén cseléd semmit sem felelt. Végigbaktatott a tornáczon és dühösen csapta be maga után a nagy üvegajtót.

A kapitány visszafordult. A levelet gyorsan szoritotta a kezébe és zugó fejjel sietett a lakására. Nem volt semmi czimzés, sem megköszönés a levelel. Így hangzott:

... Megszöktem maga elől. Ne vádoljon, mert ennek így kellett lenni. En nem dobhatom le már a fekete ruhát ebben az életben, én nem lehetek boldog. Miért is akart több lenni maga nekem a pusztá ösmerősnél? Hiszen más úgy sem lehetett volna. Ha megmondtam volna magának, hogy ki vagyok, tudom visszaborzadt volna tőlem. De hát hadd borzadjon vissza. Tudja ki volt az én apám? Nagy ember, a kinek a nevét még egy év előtt bizonyára ön is tisztelettel mondta ki. Talán tudja is a nevét. Egy tábornok, aki sikkasztott. Istenem, hogy ezt le kell írnom! Talán emlékszik még arra a

Utazás — egy fa körül.

— Nyílt levél Dús László városi tisztii főügyész urhoz.

Tisztelt Barátom!

Nagyvárad város Tanácsának 1902 november hó 26-án kelt, de nekem csak 1902 decz. 27-én (Karácsony napján) kézbesített 11.612—1902. számú végzése azt szabja Komlóssy József városi gazdasági tanácsos — tisztelt barátom — elé, hogy velem a Városliget visszatérésére nézve egyezkedjék, s a mennyiben a városra nézve elfogadható egyezsége tudna jutni, s a felvett jegyzőkönyvet mutassa be. Együttal a tó vizének biztosítása céljából a város főmérnökével a be- és kivezető csatornát tárgyalja, kivitelre készítse elő, vállalkozót keresen stb. stb.

Az 1903. évi 310-ik számú tanácsi végzés 1903. évi január 1-től 1903. évi december 31-ig terjedő időre, a Ligetet nekem visszaadta. De már az évi segélyt, nem a szükséghez képest egy tömegben, hanem negyedévi előleges részleteiben határozta kiadni.

A Ligetet átvettem, mert nekem erkölcsi elégtételre volt szükségem.

Azzal én keveset törődtem, hogy mit jövedelmez a jégpálya és a csolnakázás.

A városligeti pályaházban lakó vámos (nevét nem tudom) 1903 február elsejére költözött ki. Gyermekbe beteg volt. Látogatása és ápolására dr. Mayer László tisztii orvos és egy apácza jelent meg.

Hiresztelte a Rhédey-kerti jégpálya egyik munkása, (ki azelőtt a Ligeten kereste kenyerét), hogy a Városligeten ragályos beteg van; ott fekszik a Nagyvárad Takarékpénztár által ajándékozott deszkaépületben.

Tessék már most ezzel a hírrel szemben erkölcsi elégtelést várni a közönségtől! Még a hadapródok sem jöttek korcsolyázni, pedig nem volt kiragaszta a veres cédula, sem dr. Mayer László nem olyan ember, a ki meg ne merete volna övni a közönséget ragályos betegségtől, csupán az irántam mindig tanusított tisztelet, szeretet kedvéért.

A jeget elkészítettem, a napszamosokat fizettem s ezt az ügyet nem lehetett kifizetni sem halasztási indítványnyal, sem dictióvall Jövedelmünk volt január 26-án egy korona 20 fillér. A korcsolyázás napok száma = 12.

Az 1903-ik évi 310-ik számú tanács-végzés rendelkezésem alá bocsátotta a csolnak és jégpálya használatából eredő jövedelmet; a liget külső (a tavon kívüli) részeiben termelt fűvet, a kiszáradt fákat, — mint tulajdonomat.

nagy szegényre. Az önk arcza pirult bele, az önké, a katonaké, hogy ilyen ember volt a bajtársuk. Így irták akkor a lapok. Láthatja tehát, hogy meghaltam. Isten önnel!

On elkergetett innen. Pedig látja, ilyen nyugodt voltam már. Mikor a maga társaságában a katonák tisztelegtek nekem, oly boldog voltam. Eszembe jutott a mult, a mikor még egész ezred szalutált a tábornok-kisaszszonyok. Régen volt. Látja, maga még a visszaemlékezéseimtől is megfosztott...

Szegény anyám, nem tudja, hogy mért kell innen nekünk szaladnunk. Nem tudja, hogy az apám árnya üldöz. Isten önnel. Ha megvigasztalja talán az utolsó szavam, hát tudja meg, hogy szívem mélyéből — szerettem önt!...

V.

A templom mögött, az alsó soron magára maradt a vadgesztenyefákkal fűdött, tornáczos ház s az emberek, mikor betekintettek a pusztán maradt, bozotos udvarra, hol valamikor a fekete leány gyászfényű lengett, tündövede kérdezték:

— De hát ki is volt ez a fekete leány?

S ha a kapitányhoz fordultak felvilágosításért, komoran sóhajta mondta a kapitány:

— Magam sem tudom...!

Az a fa, melyet Schenker Mihály urnak átadtam, már magán viselte a száradás előjeleit. Vastag kérge válni kezdett, a harkály kopogtatta, vékony kérge sárgult és pirosozott.

Ezenkívül benne volt a tó szélesítés vonalában. És mert kötelességem a 310-ik pont értelmében a liget és tartozékainak karban tartása: kivágattam volna e fát már azért is, mert ez is egyike volt annak, melynek lehullott levelét a déli szél folyton a tömredibe sepepte, tehát trágyával telítette.

A kérdés most oda csucosodott, hogy: ha 20 koronát adtak olyan nyárfáért, melynek a töve ma is a földben van, mennyit adhattak egy olyan nyárfáért, a melynek a Rhédey-kerti egész területéről kipusztítottak s melyek néhányának töve (4—5-ször annyi) ott is ma is látható.

Másik baj gyanánt azt hallottam, hogy: — én vettem fel a 20 koronát és — nem más.

En nem vettem fel. Átvette a pályát. Azonnal szét is osztottuk apró tartozások, beszerzősek kiegyenlítésére, melyeket a ligetnek az én felelősségemre előlegeztek.

Ha Nagyvárad tekintetes tanácsa visszakéri e husz koronát; tisztelettel kérem tőled, befizették-e a városi pénztárba a Rhédey-kertből kivágott fák értékét tegnap délig?

Mondok másat is!

Biharmegyei közönsége 800; a Biharmegyei gazdasági egyesület 100 koronát adott nekem selyemtenyészési célokra; a kezembelen lévő végzés szerint inkább jutalom gyanánt — nekem.

Ez összegem én termő talajjal töltöttem meg a Városliget külső területének az összeg erejéig megtölthető részét. Termeltem azon fát és bokrokat. Kiosztottam kétezer fát és 200.000 csemetét — ingyen. A ki nem hiszi, kérdezze meg a honvéd hadapródiskola parancsnokságát; a vársáncz egyes pontjai fölött rendelkező kapitány urakat, Barényi Bélát.

Budaházy honvédőrnagy ur a lövölde helyiségében eme szavakkal köszöntö meg adományomat: »Többet kaptunk a Városligetből a hadapródiskola udvarának befásításához — ingyen, mint a mennyit a Rhédey-kert felügyelőségétől háromezer forintért.«

Kérlek alásan kedves főügyvéd ur! tegnap délig beszoáltatták e háromezer forintot a városi pénztárba?

A nevezett végzés rendelkezésem alá adta a külső terület fűvet. Volt már reá vevő 120 koronáért. Nyomban megjött a ricsaj, hogy nem lesz hol játszani a gyerekeknek, (nem lesz hol aludni a csavargóknak), mert ezt a hérlő nem enged meg.

Pedig én ez összeggel az 1885. óta fennlevő váltóadósságot óhajtottam törleszteni. Nem a házam és szőlőm váltóját, hanem a — városligeti váltót.

Mily szépen illik ehhez a Vindisch Márton által tudomásomra hozott ama hir, hogy a mult éven a sétaterekről összegyűjtött szénát eladták 300 koronáért.

Kérlek szépen, tegnap délig befizették a városi pénztárba ezt a 300 koronát?

Igenis fizetem a 20 koronát a — sajátomból. De felelevenitem a »Tetemre hívást« talán több évre visszamenőden.

Tisztelő hived

Rátkay József.

UJDONSAGOK.

Előfizetési felhívás.

Az új évnegyed küszöbén bizalommal fordulunk a nagyközönséghez, mindazokhoz, akik elveinket és irányunkat ösmerik s méltányolják. Nehéz időkben becstülettel álltuk meg helyünket, s hiszszük, hogy a közönség bizalma nem fordul el tőlünk, hanem annál nagyobb mértékben mutatja irántunk ragaszkodását, minél nagyobb szükség van küzdeni a destructiv irány ellen.

Programmunkat ismeri a közönség. Célünk egy minden politikai párttól független kath. irányú lapot adni, mely Nagyvárad és Biharmegye érdekeit védve, e mellett hűtökre legyen a főbb országos, kivált katolikus szempontból érdekes eseményeknek.

Budapesti tudósítónk azonnal és kimerítően értesít minden nagyobb fővárosi eseményről, országgyűlési tudósításaink nemcsak bőveket és hűek, hanem egy fél nappal megelőzik a budapesti lapokat.

A vidéki és országos eseményekről jól szervezett levelezői karunk értesít a megye minden pontjáról s az ország nagyobb városairól.

Kérjük t. olvasóinkat, hogy lapunkat pártolói, és ismerőseik körében terjeszteni sziveskedjenek, hogy a keresztény eszmék elterjedjenek a nép minden rétegében.

A »TISZANTUL«

szerkesztősége és

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre — — — — 16 kor.
Negyedévre — — — — 4 »

Helyben házhoz hordva:

Egész évre — — — — 20 kor.
Negyedévre — — — — 5 »

Vidékre postán szállítva:

Egész évre — — — — 24 kor.
Negyedévre — — — — 6 »

TAJEKOZTATO.

Március 26. A szünügyi bizottság ülése d. u. 3 órakor.
Márcz. 26. Iskolaszéki ülés d. u. 8 órakor.
Március 27. A gyermekmenhely építése ügyében ár-
lejtés a városkázán d. e. 12 órakor.
Márcz. 29. Kath. Szabad Liceum előadása.
Ápril 5. A tisztviselők »Othon«-ának közgyűlése d. u.
4 órakor.
Apr. 18. Kath. Szabad Liceum záróünnepélye.

* **Gyümölcsoltó Boldogasszony.** A kath. egyház mély tiszteletét a Boldogságos Szűz iránt aligha jellemzi valami jobban, mint az, hogy majd minden hónapban szentel egy ünnepet Mária tiszteletére. Ilyen ünnepet ül ma is a kath. világ, melynek a poétikus gyümölcsoltó Boldogasszony nevét adta. — A föld kezd ébredezni téli dermedtségéből, a fák rügyeznek, a vetés kicsirázik a földből, az égbolt derűssé lesz s a mezei munkák megkezdődnek. Az ébredésnek, a megváltásnak kezdetét üli az egyház e napon, melyet az angyali üdvözlés emlékeztetének szentel. Az ünnep alkalmából az összes r. kath. templomokban ünnepi istentiszteletek lesznek a szokott időben.

* **A szünügyi bizottság ülése.** Nagyvárad város szünügyi bizottsága holnap, csütörtökön délután 3 órakor ülést tart, amelyen az ápril havi műsort mutatja be az elnök.

* **Az egyetemről.** A központi egyetemen és a technikán tegnap délelőtt nyugalom volt. A központi egyetem kapui zárva vannak és az épület belsejébe senkit sem engednek be. Az Egyetem-téren mintegy 20–30 egyetemi hallgató volt látható, akik csendesen viselkedtek. Néhány detektiv is sétált az egyetem előtt, a főkapitányságon pedig egy szakasz lovasrendőr volt készenlétben. A technika kapui egész délelőtt nyitva voltak és zavaró incidens itt se fordult elő. Az egyetemi tanács ma 10 órakor bizalmas értekezletet tartott, melyen elhatározta, hogy tudatni fogja az ifjúsággal, hogy a tervezett fegyelmi vizsgálat nem fog megejtetni az esetre, ha az előadások pénteken nem olnak megzavartatni.

* **A város rendezése.** Nagyvárad város szépítő és közlekedési szakbizottsága tegnap délelőtt több fontos városi ügyben tanácskozott. Komlóssy József tanácsnok elnökle alatt Száhlender Károly, Rendes Vilmos, dr. Baróthy Akos, Gerő Armin, dr. Sarkadi Lajos, Stark Gyula, Bozóky Béla, Kőszeghy József voltak jelen. A Moskovits A. és fiai cég a gyár mögött levő városi földet kérte a Commendáns-réttől a várostól, hogy ezáltal a gyártelepet fejlessze. Az egyesült László és Hunyady malomipar r. t. hasonló kérelemmel fordult a városhoz. **Kőszeghy József** főmérnök egy tervezetet készített, a mely szerint csak a gyártelepek közvetlen szomszédságában levő területeket bocsássa át a város, míg a többi részt hagyja meg a város fejlődése szempontjából utcának és házhelyeknek. A bizottság a főmérnök javaslatát elfogadta, akként, hogy 45 fillérjével a Moskovits cégnek 18017 négyyszög métert, a László malomnak pedig 8450 négyyszög métert adjon el a város. Hosszasabban tárgyalta a bizottság **Ländler** Ferencnek azon tervét, hogy Holdvilág-utcán a volt Olteánuféle nagy kertet parcellázni akarja s két új utca nyitása mellett 23 háztelekre felosztja. A bizottság az engedélyt megadhatónak véleményezi, akként, hogy a nyitandó új utcák burkolását és más rendezési költségeit a vállalkozó viselje. Ha az összes házak fel lesznek építve, a város ellátja az utcákat vízvezetékekkel és világítással. Az újjvárosi Kápolna-tér rendezésére vonatkozólag a bizottság véleményezi, hogy a kápolna déli részén levő területet kerítsék be s parkirozzák. A még rendezetlen bérkocsi állomásokat aszfaltoztassa ki a város s kuttal lássa el. Ez mintegy 13000 koronába kerülne.

* **A Fő-utca rendezéséhez.** A Fő-utcának a Páris-pataktól a Schlauch-térig terjedő részén disztelenkedik az a nagy árok, amely valóságos közegészség elleni botrány. A város akként tervezi, hogy a pataktól a Lukács György-utcáig terjedő részét az ároknak beboltoztatja, de a Schlauch-térig terjedő részt továbbra is a mostani állapotban hagyja. Özv. **Eleméri Anrén** s a többi ottani háztulajdonosok arra kéri a várost, hogy a piszokkalt telt nyílt árkot itten is boltoztassa be a város, s ez által szép területet nyer ott parkirozásra.

* **Egyenlőséget kérnek.** A községi tanítók fizetésreueezésénél a polgári fiúiskolai tanítók évi fizetésének minimumát 1600 koronában, a polgári leányiskolai tanítónők fizetését pedig 1400 koronában állapították meg. Özv. **Recht** Bauer Zsófia és a tanítónők most kérvényt adtak be Nagyvárad város tanácsához, amelyben felpanaszolják jogos sérelmüket, ami annál szembeötlőbb, mert a községi elemi iskoláknál nem tettek különbséget a férfi és a nő-tanítók között; a polgári iskolánál pedig éppen olyan képesítést kívánnak a nő, mint a férfi tanítóktól. A kérelem teljesítése évenként pár száz korona több kiadást okozna a városi pénztárnak.

* **Adólajstromok közszemlén.** Nagyvárad összes városrészeire vonatkozó s a kir. pénzügyigazgatóság érvényesítésével ellátott folyó 1903. évi I. és II. osztályu kereseti adókiivetési lajstromok az 1883. évi XLIV. t.-cz. 18. §-a értelmében f. é. márcz. 25. ápril 1. napjain át nyolc napig közszemlére a városi adóhivatal és pedig az I-ső kerület (Olaszi) nézve a 7-ik, — a II-ik kerület (Újváros és Külváros) nézve a 2-ik számú s a III-ik kerületre (Váralja, Velence, Csillagváros és a Hegy) nézve 4-ik számú szobáj. bau azon figyelemztetés mellett tétetnek ki, miszerint érdekelt adókötelesek, azon idő alatt, az említett lajstromokban ter-
hükre előírt adót megtekinthetik s az elleni netaláni felszólamlásukat azon adózók, kik

ezen adónemmel már az előző évben is meg-
róva voltak, a lajstrom közszemlére kitételének napját követő 15 nap alatt, azok pedig, kik ezzel a folyó évben először rovatnak meg, ezen adójuknak adókönyvecskéjükbe történt bejegyzését követő 15 nap alatt a kir. pénzügyigazgatósághoz írásban benyújthatják. A később benyújtott felebbezés érdemi tárgyalás alá nem fog vétetni. Nagyvárad, 1903. évi március hó 24. **Városi adóhivatal.**

* **Jogakadémiánk ifjúsága s a katonai javaslatok.** A képviselőházban már régebb idő óta napirenden levő s heves vitákat provokáló katonai javaslatok ellen a nagyvárad kir. kath. jogakadémia hazafias polgársága is felemelte tiltakozó szavát. Az újabb katonai követelést önérvényesítő feliratban utasítják vissza s követelik az ujonctörvénynek a napirendről való levételét. A feliratot **Barabás Béla** Nagyvárad város országgyűlési képviselőjéhez fogják eljuttatni, ki azt a házban benyújtja.

* **Posta Pecze-Szent-Mártonban.** Régi óhaja teljesült Pecze-Szent-Márton lakóinak. A nagyvárad postai igazgatóság a községben Pecze-szent-márton elnevezéssel 1903. évi ápril hó 1-én a postaügynökségre meghatározott teljes működési körrel postaügynökséget létesített. A postaügynökség postai összeköttetését a Félix-fürdői megállóhelyre s vissza közlekedő gyalogkúldönczjáratok útján a Nagyvárad és Vaskoh közt mindkét irányban közlekedő kalauzpostákkal s ezek közvetítésével, valamint ezen felül az V/16—IX/15-ike közötti évszakban a nagyvárad-vaskohi 6602. sz. vonat útján a Nagyvárad 2. sz. pt. hivatallal fogja kapni. A postaügynökség kézbesítési kerületébe Alma-mező, Betfia, Csehi, Hájó, Harangmező, Pecze-szentmárton, Rontó községeket, ezekhez tartozó Abriház, Félixfürdő, Holuba, Farkaskorcsmá, Krizsmucza, Mészégető és Múmalom telepeket, Vadász pusztát, Boczik és Goldis tanyákat és ezeken felül a Nagyvárad püspökfürdői postahivatal szünetelése tartamára, vagyis a IX/16—V/15. közötti évszakban Püspökfürdő telepet osztotta be az igazgató. Ezen helyek utolsó postája Nagyvárad pályaudvaron levő Nagyvárad 2. sz. posta távirtda hivatal. A postaügynökség ellenőrző postahivatala Nagyvárad 2. a fürdő-
idény tartama alatt az előző években Pecze-szöllősről a Félixfürdőbe fenntartott kézbesítő és gyűjtőjárat felhagyatik. E helyett a május 16-tól szeptember 15-ig terjedő évszakban a peczeszentmártoni postaügynökség levélhordója fog a Félixfürdőben a faluzó levélhordói intézmény keretében postakézbesítést és gyűjtést végezni.

* **Gör. kel. kongresszusi választások.** A napokban fogják megtartani a görög keletiek a kongresszusi képviselő megválasztását Belényes vidékén. Három jelölt van, közülök kettő, **Cosmas** Gábor és **Papp** János ügyvédek Mangra-pártiak s ezek többségben is vannak, úgy hogy a mérsékelt párt jelöltjének, **Poynár** János járásbírónak megválasztása kétesnek látszik. A kormány, mint hírlik **Papp** I. János aradi választott püspök megerősítésére csak a választások után fog előterjesztést tenni a koronának.

* **Képsorsolás.** Az öreg Ecsedy Albert bácsi által festett s legutóbb sorsolásra került képét **Stern** Herman, az Emke kávéház tulajdonosa nyerte meg, **Tasziló** névvel.

* **A műtárlat megnyitása.** Napok óta két hatalmas nemzeti szintű lobogó hirdeti a Fő-
utczán és a Kossuth-utczán, hogy Nagyváradon ismét művészi esemény készül: a műtárlat megnyitása. A műtárlat készen áll a **Fekete Sas** nagytermében, s ma délelőtt 10 órakor lesz a megnyitása. A megnyitás ünnepélyes lesz, s azon dr. **Várady** Zsimond és **Mezey** Mihály fognak szerepelni, a kik lelkes buzgalmának a műtárlat létrejötté köszönhető. Belépti díj a mai megnyitásra **egy korona**, egyébként **50 fillér**. Kaphatók állandó belépti jegyek is 5 koronáért.

* **Prohászka beszéde.** A magyar katolizmusnak genialis tehetségtől és mélyes tudású vezéralakja dr. *Prohászka Ottokár* fáradhatatlan tevékenységet fejt ki az egész országban. Otthon Esztergomban két embernek való dolgot végez, mint tanár és spirituális, emellett minden vasárnap Pesten van, hol ebben, hol abban az egyetben, körben, társulatban tart előadást, vagy templomi beszédet, most például egy héti tartó konferenciákat tart az egyetemi templomban és jut ideje még a vidéknek is juttatni egy-egy gyöngyszemet alkotásaiból. E szép beszédet, mit lapunk élén közlünk, Pécsen tartotta tegnapelőtt, s még talán el sem indult Pécsre, már is meghívták Szombathelyre. Ajánljuk a remek beszédet olvasóink figyelmébe.

* **Kereskedőknek tudomásul.** A nagyvárad M. Kir. Állami Gyermekmenhely Gondnoksága tudomására hozza a nagyvárad kereskedő cégeinek, hogy: 800 drb. csecsemő ing előállításához 564 mtr. pamutvászon, 600 drb. pelenka előállításához 450 mtr. pamutvászon, 1350 fiu-ing előállításához 1915 mtr. pamutvászon, 1350 leány ing előállításához 1885 mtr. pamutvászon, 160 női ing előállításához 370 mtr. pamutvászon, 1600 drb. leány felső ruha előállításához 2942 drb. kék festett karton, 400 drb. leány kötő előállításához 190 drb. kék festett karton, 80 női felső ruha előállításához 500 mtr. kék festett karton, 700 drb. fejre való nyári kendő, 900 drb. nyári öltözet fiuk részére, 600 pár cipő fiuk részére, 80 pár cipő felnőttek részére, 100 pár bőr papucs felnőttek részére, 500 drb. szalma kalap fiuk részére szállítása vált szükségessé. A szállítási vállalkozók felhívják, hogy az áruk szállítására nézve mintákkal és egy koronás bélyeggel ellátott zárt ajánlataikat jelen közléstől számított 5 nap alatt a nagyvárad m. kir. állami Gyermekmenhely gondnokságához (Schlauch-tér, városi árvaház) nyújtsák be. A szállítandó vászon, cipő, kalap és ruhanemű minták a nagyvárad m. kir. állami Gyermekmenhely Gondnokságánál délelőtt 9—10 óráig megtekinthetők.

* **Uj gyár Biharmegyében.** A biharmegyei nép megélhetésére fontos hírről értesítenek bennünket Belényesből. Nem messze Belényestől, *Szudricson* hatalmas vegyészeti gyárat állít *Wilgeroth* Alfréd magdeburgi nagygyáros, a mely gyár az ottani g. kath. püspökségi erdők faanyagát fogja a modern vegyészeti vívmányainak felhasználásával értékesíteni. A kiváló fontosságú gyár alapításához az egész vidék szegény lakossága nagy reményeket fűz s ha a vállalat sikerül, tényleg valóságos áldás lesz az az ottani népre. — Ugy értesülünk, iparvasutat is fog építeni fel a Galbinárta.

* **Körorvos választás Pecze-Szőllősen.** Pecze-Szőllős községben tegnap ejtette meg a község képviselőtestülete a körorvos választást. A képviselőtestület az állásra egyhangulag dr. *Neumann* Lipót bihar-diószegi fiatal gyakorlóorvost választotta meg.

* **Elítélt borkereskedő.** Sok pancsolt, hamis bort elmeríték jó pénzért Magyarországon nemcsak Engelé, hanem idegen borkereskedők. Most megint hurokra került egy ilyen, aki olasz bor néven holmi kotyvalékot akart a magyar néppel megitatni. *Avancini* Gedeon leivici (Tiroli) lakos, borkereskedő 15 hordó (9080 liter) bort szállított Rosenthal Mór volt nagyvárad borkereskedőnek, azonban a bor hamisított volt. A városi tanács másodsorban felmentette *Avancini* Gedeont, azon czímen, hogy külföldi s így nem alkalmazhatók reá a magyar törvények. A miniszter azonban más-ként vélekedett, mivel itt követte el a büntetendő cselekményt; elítélte az osztrákba ojtott taliánt 600 korona pénzbüntetésre, a költségek megfizetésére.

* **Esküvő.** Dr. *Rácz* Ödön, a nagyvárad orvosi kar kiváló képzettségű tagja, a nagyvárad állami gyermekmenhely igazgatója ma délben esküszik örök hűséget a Czion templomban *Incze* Irén kisasszonynak, *Incze* Lajos építési vállalkozó és törvényhatósági bizottsági tag bájos és művelt leányának.

* **A Polgári Takarékos- és Segélyszövetkezet** mai befizetési ünnep miatt d. e. 9—11-ig teljesítendő.

* **Jóváhagyott alapszabályok.** A belügyminiszter a bihar-püspöki-i olvasónépkör alapszabályait jóváhagyta.

x **Mindenki tudja,** hogy a Mauthner-féle impregnált takarmányrépamag a legnagyobb termést adja, hogy konyhakerti magvaiból a legjobb főzelék és zöldség terem és hogy virágmagvaiból fakad a legszebb virág. Szóval a Mauthner-féle magvak a legjobbak, készletei a legnagyobbak és árai igen olcsók. 158

Tavaszi újdonságok megérkeztek

Roth M. utóda

kalap és uri divat üzletébe. Férfi, női, gyermek cipők, férfi és fiu kalapok nagy választékban. Színes és fehér ingekben nagy raktár és méret után is készíthetők. 192.

x **Élőkerítés.** Kinek olcsó, örökös és teljesen áthatlan kerítésre szüksége van, azt csak *Gleditschia* (koronatövis, krisztustövis vagy tuskés lepényfa) csemetékből készítheti legbiztosabban. Nagyobb és kisebb birtokok, hegyközségek, legelők, udvarok, majarok, kertek, temetők stb. stb., a legolcsóbban úgy keríthetők körül, hogy teljesen kulcsal zárható. Ezer csemete elegendő kétszáz méter kerítéshez. Minden rendeléshez rajzokkal ellátott útleveli utasítás mellékeltek. Színes fénynyomatu díszes árjegyzékeket bárkinek ingyen és bérmentve küld az *Érmelléki* első szőlőoltvány-telep, *Nagy-Kágya*, u. p. Székelyhid, melynek lapunk mai számában megjelent hirdetésére felhívjuk olvasóink figyelmét. 858.

SZÍNHÁZ.

HETI MŰSOR.

Szerda délután: II. Rákóczy Ferencz fogása, este: Niobe.

Csütörtök: Loute.

Péntek: A szókimondó asszonyság. (Blaha Lujza vendégszínház.)

Szombat: Felhő Klári (Blaha Lujza vendégszínház.)

Vasárnap: Náni (Blaha Lujza vendégszínház.)

Hétfő: Toloncz (Blaha Lujza vendégszínház.)

Blaha Lujza vendégszereplése. Csütörtök helyett pénteken este kezd meg nagyvárad vendégszínházának sorát a magyar színművészet nagyasszonya, *Blaha* Lujza, mivel csütörtökön este a Nemzeti-színházban kell játszania Gárdonyi darabjában, a Bor-ban. Pénteken este a *Szókimondó asszonyságban*, szombaton *Rátkay* poétikus népszínművében, a *Felhő Klári*-ban, vasárnap *Follinus* népszerű darabjában a *Náni*-ban, hétfőn este, az utolsó este a *Toloncz*-ban játszik *Blaha* Lujza. Utolsó nagyvárad játékaik lesznek ezek a nagyasszonynak. Mozgalom indult meg, hogy e búcsuestéket a szeretetnek külön, demonstráló ünnepségeivel kapcsolják össze s ez ünnepségekbe lehetőleg vonják be a hivatalos Nagyváradot is. *Blaha* Lujza pénteken délben érkezik Nagyváradra.

Niobe. Ma este, *Amon* Margit hirtelen betegsége miatt *Uff király* helyett *Niobe* ope-

rett kerül színre a czimszerepben *Rédey* Szidivel. Délután *Rákóczy* Ferencz fogását játsszák.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 187.

Bérlet 161. sz.

Ma szerdán, 1903. március 25-én:

Délután 3 órakor félhelyárral:

II. Rákóczy Ferencz

f o g s á g a.

Színmű.

Este 7^{1/2} órakor rendes helyárral:

NIOBE.

Operette.

S Z E M É L Y E K :

Dunn Péter, biztosító-társulati igazgató	— — — —	Bérczi Gyula
A felesége	— — — —	Benkő Jolán
Hetty, unokahuga	— — — —	Kulinyi Mariska
Harry, Hetty vőlegénye	— — — —	Heltai Jenő
Lord Tomkyns	— — — —	Csatár Győző
Niobe, szobor	— — — —	M. Sédi Szidi
Milton Helén nevelőnő	— — — —	Tóváry Anna
Szobaleány	— — — —	Peterdi Etel

HELYÁRAK: Nagypáholy 7 frt. földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsolye 1 frt 50 kr. Kőrszék 1 frt 20 kr., Tálászék 1 frt. Erkélyülés 1-6 sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr. Erkélyülés oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártzék 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., Diák és katonajegy a földszintre 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy színlap 10 kr.

A holnapi előadásra jegyek már d. u. 3 órától előre válthatók.

Jegyek előre válthatók színház jobb oldalán, a bérhálzával szemben, d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás 7 órakor

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap esütörtökön, március 26-án:

LOUTE.

Bohózat.

TANUGY.

Iskolaszéki ülés. Nagyvárad város községi iskolaszékének tagjait a városház tanács-termében folyó hó 26-án esetleg következő napjain d. u. 3 órakor tartandó rendes havi gyűlésre tisztelettel meghívom. *Rimler* Károly, iskolaszéki elnök.

Igazságszolgáltatás.

A körzs-utczai verekedés az esküdtek előtt.

Emlékezetes, nagy verekedés volt a múlt év szeptember 14-ének éjszakáján a körzs-utczai fatelepen.

A mindennapi kenyérért való küzdelem halálos ellenséggé tett két hatalmas testő, izmos embert. A ki tudott erről a lappangó gyűlöletről, előre tudta, hogy eljön a két ellenség között a leszámolás órája és akkor vér fog folyni. Valóban úgy is történt.

Szeptember 14-én *Kiss* Mihály, az óriási termetű farakodó nem bírta már tovább elfojtani gyűlöletét és rátámadt *Mészáros* József-re, hogy miért irigykedik és fondorkodik ellene a kenyéradójánál. Az indulatos ember végre fenyegetőzve fakadt ki:

— Ha ki akarsz turni a kenyereimből, vigyázz! mert úgy elbánok veled, hogy hogy soha többet nem mehatsz áskálódni a gazdámhoz.

A fenyegetést *Kiss* Mihály szájából nem lehetett tréfára venni.

Mészáros, a suoyi, fondorkodó meg is remült és eselre gondolt, hogy orozva megáradja a hercules erejű Kiss Mihályt. Czimborákat keresett, a kikkel együtt elhárithassa a fenyegető veszedelmet.

Este 2 órakor Mészáros József Szilágyi Károly és Daróczi Sándorral a kocsmából ballagott hazafelé. Utjuk Kis Mihály háza előtt vezetett el. Kiss Mihály éppen a ház ajtajában állott. A három ittas ember belekötött a farakó herculesbe s addig-addig ingerelték, hogy az a keze ügyébe akadó vasvillával rohant közibök. Erre Mészáros baltáért szaladt, a másik kettő meg ütlegelni kezdte Kiss Mihályt, a ki a vasvillával védekezett, de hiába, mert amint Mészáros visszakért a baltával, orditva rohant reá:

— No most nyomorult a kutya issza meg a véred — s ezzel ugy balántékon sujtotta Kis Mihályt, hogy az eszméletlenül terült el a földön.

Az asszonyt, a ki közben kijött a lármára és az ura védelmére kelt, a vasvillával kezdte döngöztetni, ugy, hogy az rémülten, véresen sikoltozva alig birt előlük menekülni.

Közben előkerült Vass Károly rendőr, de már akkor késő volt, csak az iránt lehetett intézkedni, hogy a két súlyosan sérültet a kórházba szállítsák.

Kis Mihályt Baranyi Menyhért rendőrfogalmazó még sz este folyamán kihallgatta, de Kiss Mihály eszméletlenül feküdt s orvosi vélemény szerint két helyen koponya repedést s agyrázkódást szenvedett s a balkarja eltört.

Az asszony sérülései is súlyos természetűek voltak, mellén és a karján.

Kis Mihály másnap este sérüléseibe belehalt.

Az ügyet tegnap tárgyalta a törvényszék esküdtbírószága.

Reggel 9 órakor alakult meg az esküdt-szék. A tanács elnöke: Nagy Ferencz tszéki elnök, szavazó bírák: dr. Csulyok és Böhm Jenő. A vádat Korn Lajos kir. alügyész, a védelmet pedig Pognár Széver, dr. Thuri Kálmán és dr. Kabos Béla képviselik.

Esküdtek: Bagyi Sándor, Nadányi Jenő, Báthory Ferencz, N. Juszt Károly, Berger Arnold, Balassa István, Csobánecz Lajos, Takács Ferencz, Rosenthal Adolf, Buzás Kálmán, Lukács Antal, Pajthy István. Pótesküdtek: Nánássy Andor és Nagy Sándor.

A négy vádlott Mészáros József, Daróczi Sándor, Boczás Károly és Kiss Mihályt rab daróciban ül a vádlottak padján.

Mindannyian beismerik, hogy részesei a verekezésnek, mely Kis Mihály halálát okozta. Az ügyész halált okozó súlyos testisértés büntetéssel vádolja tefteseket.

A vádlottak kihallgatása után az orvosszakértők, dr. Grósz Menyhért és dr. Gerő Sándor terjesztették elő szakvéleményüket, mely szerint erős koponyarepedés okozta Kis Mihály halálát.

Délután a tanukihallgatásokra került a sor. Ma folytatják a tanuk kihallgatását. Ítélet estére várható.

IRODALOM.

Amon-keringő.

Ismeretes Nagyvárad közönsége előtt, hogy a Szigligeti-színház ünepelt művésznője Amon Margit végleg visszavonul a szinpadtól, hova anyai dicsőség fűzte.

Ennek emlékére Deésy Alfréd és Szathmáry Arpád, a színház tagjai a búcsuzó művésznő kollégái keringőt szereztek Margit-keringő ezimen, mely áprilisban fog megjelenni, ára 1 korona. Szerzők kérik a gyűjtőket, hogy az előfizetési pénzeket ápril 20-ig küldjék el címükre a Szigligeti-színházhoz.

Hajós Izsó költeményei. Két elegáns kiállítású verskötetet kaptunk: mind a kettő Hajós Izsó tollából került ki. Az egyikben „Eském mellől” címmel eredeti költeményeit adja, a másikban Bierbaum Ottó német köl-

tőnek egy csomó versét ültette át magyarra „Szerelem utvesztője” cím el. A két kötetre legközelebb bővebben visszatérünk.

Magyar Sion. A kiváló egyházirodalmi folyóirat XVII. évfolyamának 3. száma Kereszty Viktor és Prohászka Ottokár szerkesztésében a következő érdekes tartalommal jelent meg: Hymnusz, 1903. március 3-ra Hörli Gy. S. J. Az egyházi szónoklat egyetemes története Rézbányay J. dtől. Kivándorlás Szilvek Lajos dtől. Babilon és biblia Babura László dtől. Irodalom és művészet. Vegyes közlemények.

NYILTÉR.

Már mindenki tudja, hogy a LEGJOBB beszélőgépek csakis

Ifj. Sonnenfeld József

ezégnél kaphatók Nagyvárad, Kossuth Lajos-utca 1. szám. Előnyös részletfizetési feltételek!

Ujdonság! Kemény öntésű hengerek, melyeknek tartóssága felülmúlhatatlan. Továbbá EREDETI AMERIKAI FELVÉTELEK!

Bármelyik kívánt ének vagy zenedarab kapható!

Szabott árak!

China-ezüstgyári raktár

Nagyvárad, Bémer-tér.

Ajánlja a most érkezett, 1903 évi mintákban dusan felszerelt raktárát, u. m. étszerek, asztalterítékek gyertya- és karos gyertyatartók, tálczák, asztal- és gyümölcsállványok, díszárgyak művészies kivitelben. Nászajándékok, verseny és jubileumra alkalmi tárgyak stb. Vendéglő-, szálloda- és kávéházberendezések a legszolidabb kivitelben.

Angol és francia china-ezüst GYÜRÜK egyedüli elárúsítója Bihar-, Hajdumegye és Erdély részére nagyban és kicsinyben.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Minden takarékos háziasszony győződjék meg az alább jelzett

kávé-fajok

kiváló minőségéről.

Finom cuba kávé kilója 1 frt 60 kr. Legf. ceylon cuba > 2 frt — kr. Legf. extra cuba > 2 frt 40 kr.

Minden kiló kávéhoz 1 kiló cukor ajándékul!

KÁVÉK pörköltve, naponta friss. Csokoládé, finom, kilója: 1 frt 20 kr.

Legszebb faj

csemege-szőlő

és legnemesebb

fajalmák.

Finom petroleum. literje 13 kr. Salom „ legfín. lit. 16 „

MERTZ NÁNDOR utóda czégné | Nagyvárad, Körözs-utca. — Telefon: 448.

Szabászati tanfolyam

Tisztelettel értesitem az intelligens hölgyközönséget, hogy hatóságilag engedélyezett

szabászati és varró tanintézetet

nyitottam intelligens hölgyek részére.

Szabni, rajzolni, ruhát és fehérneműt varrni alaposan tanítok.

Mindenki varrhat magának.

Angol, francia ruhák, kostümök, blousok és gyermek ruhák legelegánsabb kivitelben készíttetnek.

Szives pártfogást kér

özv. Eszéky Gyuláné.

186. Lukács György-utca (Kőfaragó) 28. sz.

Mesés olcsó árak!!

A legolcsóbb bevásárlás CZIPŐ, KALAP és mindennemű női divatcikkekek forrása van most! a volt Róth A. Gyula újonnan létesített WEISZ HENRIK czipő-, kalap- és női divat áruházában, NAGYVÁRAD, Zöldfa utca, Amigóval szemben.

Mesés olcsó árak!!

TAVIRATOK

A képviselőházból.

Budapest, márcz. 24. (Saj. tud. táv.) *Holló* mint szemtanu beszél az utcai tüntetésről. Jellemző epizódokat beszél el és kéri a brutálitás intézőinek szigorú megbüntetését. *Holló* beszéde után *Kaas Ivor* báró interpellált a szociálisták vassárnapi népgyűlése miatt, melyen a *szociálisták a vallásfelekezetek ellen izgattak*. Kérdezi, hogy van-e szándéka a miniszterelnöknek e vakmerőséget megtorolni, mert úgy értesült, hogy a kormány összeköttetésben áll a szociálistákkal.

Szell Kálmán tiltakozik a gyanúsítás ellen, mintha a kormány a szociálistákkal paktálna. Kijelenti, hogy az izgató röpiratok ellen már több ízben sajtópert indított.

Bartha Miklós kérde, hogy akkor miért hívta meg *Szell* Kálmán a szociálistákat a gyermekvédő kongresszusba, hiszen azok bitang, sehonnai emberek, a kiknek se Istenük, se hazájuk. (Zajos helyeslés az egész ellenzéken.)

Szell válaszolva kijelenti, hogy a munkás betegsegélyző elnökeit, nem mint szociálistákat hívták a gyermekvédő kongresszusra.

Budapest, márcz. 24. (Saj. tud. táv.) A szociálisták nevében *Bokányi* pártvezér a képviselőházban tett interpellációkra vonatkozólag a lapokban nyilatkozik. A sértéseket gorombán visszautasítja s kijelenti, a *Kaas Ivor* gyalázatos támadására olyan sértésekkel fog válaszolni, amelyért kénytelen lesz elégtételt adni és ha ez sem volna elég, kutyakorbácsal fogja kényszeríteni rágalmazó támadásainak visszavonására.

Elégtétel a varsói diákoknak.

Varsó, márcz. 24. (Saj. tud. táv.) A varsói egyetemi hallgatók osztrák ellenes tüntetése éppen olyan utcai vérengzéssel végződött, mint a budapesti. A varsói egyetemi polgárság erre elhatározta, hogy míg teljes elégtételt nem kap, nem látogatja az előadásokat és folytatja a tüntetéseket. Erre a rendőrfőnököt és több rendőrtisztviselőt elbocsátottak.

Az egyetemi ifjak memoranduma.

Budapest, márcz. 24. (Saj. tud. táv.) Az egyetemi ifjak a képviselőház legközelebbi ülésén átnyújtják *Apponyi* Albert grófnak a katonai javaslatok ellen tiltakozó memorandumukat. Az ifjuság már megválasztotta a küldöttséget, mely a tiltakozó felíratot átnyújtja a ház elnökének.

Politikai foglyok szabadonbocsátása.

Fokváros, márczius 23. A kormányzó beleegyezett az összes politikai foglyok szabadonbocsátásába. Azonnal intézkedéseket tettek a foglyok hazaszállítására. A foglyoknak egy részét már kieresztették, e hét végéig pedig valamennyit elbocsátják. Az amnesztia az elfogott benschülöttekre is kiterjed, akik különféle lázadásokban résztvettek. (M. T. I.)

A katonai javaslatok csődje.

Budapest, márcz. 24. (Saj. tud. táv.) Ha a katonai javaslatokat huszvéig nem sikerül letárgyalni, leveszik a napirendről és az ünnepek után az indemnity tüzik napirendre.

Meggyilkolt főpap.

Róma, márcz. 24. (Saját tud. táv.) *Giakoni* püspök praelatust elbocsátott szolgálja bosszúból leszurta. Az agg főpap pár óra múlva meghalt.

Az angol alsóházról.

London, márcz. 23. A bizottsági jelentésnél, amely a haditengerészet legénységének 127.000 emberben való megállapítását javasolja, *Longh* (szabadelvtű) ennek a létszámnak 5400 emberrel való csökkentését kívánja. Az indítvány körül hosszabb vita támad, amelynek folytán *Longh* visszavonja indítványát. (M. T. I.)

A kopt püspök Pécsen.

Pécs, márcz. 23. *Sedfaoni* Maximus miniai püspök *Tonczhay* Józseffel, az alexandriai kopt patriarka helynökével a pécsi püspök látogatására tegnap délben ideérkezett. (M. T. I.)

Frigyes főherczeg utja.

Pécs, márcz. 24. Frigyes főherczeg családjával sikerült szalonkavadászat után Dárdáról este 11 órakor ideérkezett, majd Kelenföldön és Hegyeshalmon át folytatta útját Pozsonyba. (M. T. I.)

A titkos szavazás Németországban.

Berlin, márczius 23. A birodalomgyűléshez intézett hirdetőmó, amely a választási szabályok módosításáról szól, azt rendeli, hogy a középérességű fehér írópapirosból való szavazó czédulák hivatalos bélyeggel ellátott, át nem látszó borítékokban adandók le, amely borítékok a választóhelyiségben kaphatók. Mellék-helyiségek vagy mellékasztalok rendelkezésre bocsátásával lehetővé kell tenni, hogy minden választó borítékba tehesse szavazó-czéduláját anélkül, hogy valaki megfigyelhetné. (M. T. I.)

Vulkánkitörés.

New-York, márczius 23. St.-Vincentből jelenti egy távirat, hogy *Souffriere* tegnap nagy kő- és hamuesőt zúdított az északi kerületekre. Több ember életét veszítette. Az emberek dél felé menekülnek. (M. T. I.)

REGÉNY-CSARNOK.

Tűzzel-vassal.

Írta: Sienkiewicz Henrik.

224

Mindketten elhallgattak. A menet a város kapui elé ért. Az utat kétoldalt csőcselék és fegyveres kozákok állították el, akik tisztelve a *Chmielnickij* jelenlétét, nem szitkozódtak és nem dobálták meg a kűdötteket, csak gyűlölettel nézték őket és kezökben erősebben szoritották a kardjok markolatát.

Skrzetuski négyesével osztotta fel drago nyosait és f-jét magasra tartva, büszkén lovagolt, mitsém törődve a csőcselék fenyegető pillantásaival.

Magában azonban elgondolta, hogy minő hidegvérre, önmegtagadásra és keresztényi türelmre lesz szüksége tervének kivitelében, hogy

az első lépésnél el ne pusztuljon a gyűlölködés tengerének hullámai között.

XVIII.

Másnap a követek hosszan tanácskoztak afölött, hogy a királyi kitüntetést átadják-e azonnal *Chmielnickij*nek, vagy pedig megvárják, míg több alázatosságot és tiszteletet fog tanusítani *Arra* a megállapodásra jutottak, hogy a kitüntetést azonnal átadják, mert így a király ember-szeretete és kegyelmessége által talán megszelídíthetik. A királyi kitüntetésének átnyújtását tehát közhírré tették, az ünnepi szertartásokat másnapra tűzték ki. Kora reggeltől kezdve zúgtak a harangok és dörögtek az ágyuk. *Chmielnickij* a hadiszállása előtt várakozott, tisztjei és a kozákok nagy tömegben vették körül. Megakarta mutatni a népnek, hogy mennyire megtisztelti őt a király. Egy magaslaton ült, amelyet löfarkos zászlókkal díszítettek fel, czobolyprémes vörös talárban, az oldalán állottak a szomszédos államok követei. Karjait a mellén összefonta, a lábait pedig arannyal átvért selyemszalmolyon nyugtatva várta a követeket. A tömeg valósággal ujjongott örömeiben vezére látára, akiben a mindenható hatalom megtestesülését látta. A nép képzelete valóságos dicsfényvel vette körül a legyőzhetetlen hőst, a hetmanoknak, a nemeseknek és a hajdan legyőzhetetlenek hitt lengyel-keek legyőzőjét. *Chmielnickij* a háboruban kissé megöregedett, de azért az élénkségből mit sem vesztett. Széles vállai elárulták az erőt, amely képes volna országokat rombadönteni és országokat alkotni. Az iszákosságtól vörös arcán a kérlhetlen vasakaratra és a korlátlan büszkeségnek a kifejezése ült. A hadidicsőség, a győzelmek sorozata festette oda. Harag és szenvedély sugárzott a szeméből, könnyen érthető volt, hogy a nép e parancsoló egyéniség előtt úgy hajolt meg, mint az erdő a vihar előtt. Vérben ázó szemei türelmetlenül forogtak gödreiben, mert a követek kissé késnek. Nagyokat fujt és a hdeg levegőben úgy gőzölgött orrlyukaiból a pára, mint *Lucifer* orrikaitól a tűz. Így ült talpig biborban, elbizakodottan, büszkén; mellette a külföldi követek, körülötte a tisztjei s valamennyiüket körülözlönlötte a rengeteg nép-áradat.

Végre megjelent a követek menete. Elöl a dobosok jöttek, dobjaikat verve, utánok a trombitások tele pofával fujva a trombitákat, elnyújtott, siró hangokat c-alva ki hangszereikből, mintha gyászindulót fujnának a köztársaság híreinek és méltóságának temetésén.

A zenekar mögött *Krszatoski* vadászmeister haladt. Selyemvánkoson a vezéri botot vitte, utána *Kaltsynski*, a kijewi kincstárnok jött, kezében a sassal és felírásokkal ékesített zászlóval, aztán a magas, sovány *Kisiel* lépdelt, fehér szakállal az övéig ért, büszke arczvonásain visszatükröződött a fájdalom, amelyet kétségbeesett lelke szenvedett. Pár lépésnyire utána jöttek a többi követek. *Brysowski* drago nyosai zárták be a menetet *Skrzetu*-ki vezetésé alatt.

Kisiel lassan haladt előre, m-rt minden lépésnél érezte, hogy az egyezkedések tépett köpenyegé és a királyi kegy és megboc-átás színe alatt valami más: a megalázkodás rej-
tőzött.

Láthatták ezt a vakok is és hallhatták a sütketek is, olyan nyilvánvaló volt.

— Te, *Kisiel*, — gondolta magában, — nem hozol most kegyelmet, de te járulsz ennek az embernek a lábai elé és ettől a forradalmártól a köztársaság nevében a vezéri páczával akard a kegyelmet kikönyörölni. Te, a szenátor és vajda...

Brusitow urának a lelke majd megszakadt, mert olyan tehetetlennek érezte magát, mint egy fér-g, olyan semminek, mint egy porszem. A fülében csengtek *J-re*miás herczeg szavai:

— Inkább pusztuljak el, semhogy a parasztok és pogányok zsákmánya legyek!

Mi volt ő a lubniei herczeg mellett, aki harcra készen, bátran állott szembe a forradalommal, mint egy *Jupiter*. E gondolatok sulya alatt majd megszakadt a vajda szíve, kedve kihalt, az öröm örök időkre eltűnt a szívből és csak azt érezte, hogy százszor inkább ment volna a halálba, mint hogy a szégyenletes unton csak egy lépést is tegyen előre. De mégis ment, mert már csak ez hajtotta előre.

Chmielnickij kihívó arczczal és összeránczott homlokával állt a helyén.

Végre a menet a saporogiai hetman elé érkezett. Kiselel előre lépett a magaslat közelébe. A dobosok és trombitások hallgattak — csendjén és csak a szél játszott a Kultsynski kezében emelt zászlóval.

Egyszerre azonban határozott kemény hang törte meg a csendet:

— A dragonyosok vissza! Utánam!

A hang, melyből kiérzett a mindennel számot vető kétségbeesés, Skrzetuski hangja volt.

Mindenki odatekintett, maga Chmielnickij is felemelkedett üléséből, hogy lássa, mi történt. A követek elsápadtak.

Skrzetuski büszke tartással ült a nyergében, sápadtan, szikrázó szemekkel, meztelen kardjával a kezében s félgya a dragonyosok felé fordulva, dörgő hangon ismételte a parancsot.

— Utánam!

A lópaták csattogtak a fagyos földön. A jól gyakorlott dragonyosok visszatordultak, az ezredes az élükre állott, a kardjával intett és a szakasz lassan megindult a követek szállása felé.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Nagyváradai hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1903. márcz. hó 24-ik napján tartott vásárbán eladott természetmennyek és élelmi szereknek.

Tiszta buza 14.40—14.—. Kétszeres buza 12.80—12.20. Rozs 12.—11.60. Arpa 11.40—10.80. Zab 12.40—11.80. Tengeri 11.80—11.20. Borsó 38.—. Lencse 40.—. Bab 22.80. Köleskása 25.—. Burgonya 5.80. 100 kiló lángliszt 25.60. Zsemlyeliszt 25.20. Fehér kenyér liszt 25.—. Barna kenyér liszt 22.—. Széna fuvarral 4.80. Sózott szalonna 164.—. 6 kiló zsúp-szalma —20. 150 dkr. alom-szalma —12. 1 köbméter bükka 6.50. Tölgyfa 6.—. Cserfa 6.70. 1 kiló marhahus —96. 1 kiló öntött gyertya —80. 1 kiló lámpaolaj —78. 1 liter ó-bor 1.—. 1 liter új-bor —68. Pálnka —72. Szilvapálinka 1.60. Szesz 2.—. 1 méterm. kősz 21.50. 1 mm. nyers faggyu 48.—. 1 mm. olvasztott faggyu 68.—. 1 mm. szappan 48.—. 1 mm. birka gyapju —. 1 mm. magyar gyapju —. 1 hltr ó-bor 60.—. 1 hltr új-bor 32.—. 1 mm. mész 1.40. 1 mm. kemény faszén 3.20. 1 mm. puha faszén 3.—. 1 mm. kendermag 22.—. 1 mm. köles 11.20. 1 mm. repce —. 1 mm. dió 52.—. 1 mm. mogyoró —. 1 mm. aszalt szilva 46.—. 1 kgr. savanyu káposzta 24.—. 1 kgr. szalonna 1.60. 1 kgr. sertés-hus 1.24. 1 kgr. juh-hus —. 1 kgr. vereshagyma —18. 1 kgr. foghagyma —56. 1 kgr. bors 2.20. 1 kgr. paprika 3.60. 1 kgr. barna kenyér —20. 1 ltr kőolaj —44.

Forgalmi kimutatás 1903. márcz. hó 24-ről. Tiszta buza körülbelül 250 hltr. Kétszeres buza 70 hltr. Rozs 120 hltr. Arpa 180 hltr. Zab 300 hltr. Tengeri 400 hltr. Burgonya 110 hltr.

Lábas jószágok: Hizott sertés mintegy 74 drb. Félhizott 100 drb. Sovány 180 drb. Süldő 290 drb. Malacz 155 drb. Hizott marha 20 drb. Jármos ökör 200 drb. Fejős tehén 140 drb. Borju 162 drb. Bivaly — drb. Juh és kecske 140 drb. Ló 492 drb.

Marha ártáblázat 1902. márcz. 24-ről. 1 pár I-ső rendű jármos ökör 620—700 kor. 1 pár II-od rendű jármos ökör 520—600 k. 1 pár III-ad rendű jármos ökör 240—500 k. 1 drb fejős tehén 100—240 k. 1 drb vágó ökör 250 kgr. 150—280 k. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 120—180 k. 1 drb veres borju 24—46 k. 1 drb fél éves borju 36—66 k. 1 drb egy éves borju 44—80 k. 1 drb két éves borju 74—160 k. 1 drb hizott sertés 100 kgr.-ként 112—120 k. 1 pár fél éves sertés 36—44 k. 1 pár egy éves sertés 50—80 k. 1 pár két éves sertés 86—146 k. 1 drb ígás ló 160—260 k. 1 pár ökörbőr 40—50 k. 1 pár tehénbőr 26—30 k. 1 pár borjubőr 10—20 k. 1 pár lóbőr 10—20 k.

Értéktőzsde.

Budapest, márcz. 24.

Osztrák hitel	697.—
Magyar hitel	701.—
Allamvasut	—
Rimamurányi	509.50
Magyar jelzálog	472.—
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

Budapest, márcz. 24.

Buza októberre	8.01
Buza áprilisra	8.98
Tengeri	5.16
Rozs okt.	6.58
Zab ápr.	—
Káposzta, repce, aug.	6.96

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1902. márcz. 24-én.

Magyar aranyjárdék 4/100	12.25
Magyar koronajárdék	93.10
Magyar vasuti köl sön aranyban 4/100	—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2 100	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4 1/2 100	99.50
Italméresi jog megváltási kötvény	—
Horvath szlavinföldterhermentesítési kötvény	99.50
Magyar nyeresémi-sorsjegy-kölcsön	200.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	158.75
Osztrák járdék papírban	100.50
Osztrák járdék papírban	100.50
Osztrák járdék aranyban	121.50
Osztrák korona járdék	101.—
Osztrák államsorsjegyek	154.—
Osztrák magyar bank részvény	15.98
Magyar hitelbank részvény	750.—
Osztrák hitelintézet részvény	693.—
Párisi vista	95.40
29 frankos arany (Napoleon'dor)	19.08
Németbirodalmi márka	117.05
Londoni vista	239.90
20 márkás arany	23.42

A szorokszótári felolív.

Dr. VUCSKICS GYULA.

12304—1902. T.

Árverési hirdetményi kivonat.

A belényesi kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Thury Ignác végrehajtónak Csorna Mikuláné Mark Floare és t. végrehajtást szuevedő elleni 40 kor tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a nagyváradai kir. törvényszék (a belényesi kir. járásbíró) területén lévő Feneres községében fekvő a feneresi 155. sz. tkvben A I. 19—39. rsz. a foglalt ingatlanból Csorna Mikuláné Mark Floare, Csörges Mihályné, Márk Floare, Márk Pásk és neje Márk Angesziet megillető 4/3 résznyi jutalékra 432 korban; az ugyanott A + 1. rsz. a foglalt ingatlanra, minthogy a kikiáltási ár 400 kort meg nem halad, a társtulajdonosok jutalékával együtt az árverést 180 korban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1903. évi április hó 9-ik napján délelőtt 9 órakor Feneres község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 % -át vagyis 43 kor. 20 fillt és 18 kort készpénzben, vagy az 1881: LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8.§-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881: LX. t. cz. 170. §-a értelmében bánatpénznek a bíróságnál elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Belényes, 1902. évi deczember hó 30. napján. A kir. jb. mint telekkönyvi hatóság.

Lukács Lajos,

kir. albiró.

211.

12317—1902 T. sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A belényesi kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy T. Thury Ignác belényesi lakos végrehajtónak kiskoru Czencz Gábor s társai m.-lázuri végrehajtást szen-

vedők elleni 9 kor. 30 fill. tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a nváradai kir. törvényszék (a m.-csékei kir. járásbíró) területén lévő M.-Lázur községében a m.-lázuri 16. sz. tkvben A + 5. rsz. a. foglalt ingatlanból kiskoru Czencz Gábor, Mária és Floriánt illető 1/15 részre, illetve miután az egész ingatlan kikiáltási ára 1000 koronát meg nem haladja: az egész A + 5. rsz. a. ingatlanra 338 koronában; a m.-lázuri 16. sz. tkvben A + 6. rsz. a. foglalt ingatlanból Czencz Gábor, Czencz Mária és Czencz Florian kiskoruakat illető 1/15-öd részre 179 korban, a m.-lázuri 16. sz. tkvben A + 7. rsz. a. foglalt ingatlanból ugyancsak a nevezett kiskoruakat illető 1/15 részre illetve miután az egész ingatlan kikiáltási ára a 400 koronát meg nem haladja, az egész A + 7. rsz. a. ingatlanra 45 korban, a m.-lázuri 16. sz. tkvben A + 9. rsz. a. foglalt ingatlanból ugyanezeket a kiskoruakat illető 1/15 részre illetve miután az egész ingatlan kikiáltási ára a 400 koronát meg nem haladja, az egész A + 9. rsz. a. ingatlanra 168 koronában, a m.-lázuri 16. sz. tkvben A + 10. rsz. a. foglalt ingatlanból ugyanezen kiskoruakat illető 1/15-öd részre, illetve miután az egész ingatlan kikiáltási ára a 400 koronát meg nem haladja, az egész A + 10. rsz. a. ingatlan 72 koronában, ezen összes ingatlanokra azonban az özvegy Czencz Péterné szül. Koducz Mária javára bekebelezett özvegyi haszonélvezeti jog épségben hagyása mellett; a m.-lázuri 43. sz. tkvben A + 3. rsz. a foglalt ingatlanra az árverést 658 kor. ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1903. évi április hó 8-ik napján d. e. 10 órakor M.-Lázur község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 % -át, vagyis 33 kor. 80 fillt; 17 kor. 90 fillt; 4 kor. 50 fillt; 16 kor. 80 fillt; 7 kor. 20 fillt; 65 kor. 80 fillért készpénzben, vagy az 1881: LX. t.-cz. 42. §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881: LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Belényes, 1902. évi deczember hó 24. napján. A kir. Járásbíró mint telekkönyvi hatóság.

Lukács Lajos,

kir. albiró.

210.

Polgári Takarékpénztár

részvénytársaság

Nagyváradon.

Teljesen befizetett részvénytőke: félmillió korona.

Elfogad betéteket könyvecskére vagy folyó-számlára.

Leszámítol váltókat.

Kölcsönöket ad jelzálogi biztosíték mellett.

Előleget ad értékpapírokra, beraktározott terményre.

Vesz és elad tőzsdei árfolyammal bíró értékpapírokat.

Kölcsönöket nyújt heti visszafizetéses alapon.

180

ÉRTESÍTÉS Szabó és Hajnal

fűszer-, csemege-, bor-, ásványvíz, vadás-
és lisztkereskedéséből

NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA,

(Dr. Grosz-ház)

a Széchenyi szállodával szemben.

Városi és vidéki telefon 251. sz.

Megérkeztek Erfurtból friss, csíra-
képes vetemény, virág és gazdasági magvak,
s azokat a legolcsóbb árban árusítjuk.

Nagy választék mindennemű sajtok,
halak, finom cukorkák és húsvéti tojásokban.

Különös figyelembe ajánljuk a kö-
vetkező áruinkat, melyek minden ver-
senyt felülmúlnak:

Finom háztartási Cuba kávé	1 kilo	1 frt 10 kr.
saját perkelés	1 kilo	1 > 60 >
Cukor, koczka, kimérve	1 kilo	48 >
darabos	1 kilo	47 >
Rizskása, olasz, I.	1 kilo	18 >
II.	1 kilo	14 >
Lencse, szép, nagyszemű	1 kilo	16 >
Köleskása	1 kilo	14 >
Narancs és citrom	6 darab	10 >
Háztartási petroleum	1 liter	12 >
Szalon petroleum	1 liter	16 >
Körösvölgyi bor, 1902. termés	1 l.	30 >
Rislingi bor, 1901. termés	1 l.	36 >

Vidékre 8 krral olcsóbb.
Helybeli megrendelések házhoz, vi-
déki megrendeléseket pedig a helybeli
állomáshoz díjtalanul kiszállítjuk.

Tisztelettel 117

SZABÓ és HAJNAL.

Kiadó lakás.

A Kossuth-utcai Mezey-házban a II-ik
emeleten egy **6 szobás utcai lakás**
f. évi május 1-től kiadó.

Bővebbet a házmesternél. 130.

Hirdetmény.

A Nagyváradi takarékpénztár, Biharmegyei
kereskedelmi-, ipar- és terményhitelbank, Bihar-
megyei takarékpénztár és Gazdasági és ipar-
bank bejegyzett nagyváradi cégek ezennel
közhírré teszik, hogy f. é. február hó 15. nap-
jától kezdődőleg a betéti kamatlábat a követ-
kezőleg állapították meg:

Az intézetek fizetnek:

1. Egy zárlattól a másik zárlatig heverő
tőkék után 4 %-ot. 2. A zárlatközi időben leg-
alább 4 hóig heverő tőkék után 3 1/2%-ot. 3.
a zárlatközi időben nem teljes 4 hóig heverő
tőkék után 3 %-ot. 4. Olyan tőkék után,
melyek az intézetnél legalább 4 hóig hevernek,
de betéti idejük a zárlat által megszakítottak
olyképpen, hogy a zárlat időpontjáig még 4 hó
el nem telt:

a zárlat előtti időre 3 %-ot
a zárlat utáni időre 3 1/2 %-ot

A zárlat minden év június hó 30-án és de-
cember hó 31-én eszközöltetik és a kamatok
a fenti kamatláb szerint tőkésítetnek.

A 10 %-os jövedelmi adót a betevő meg-
terhelése nélkül az intézetek fizetik.

Az intézeteknél elhelyezett régi betétekre
nézve a most megállapított kamatláb f. é.
április hó 1-ő napjától kezdődőleg lép ér-
vénybe.

Nagyvárad 1903 február hó 14 én.

Nagyváradi takarékpénztár r. t.
Biharm. keresk. ipar- és terményhitelbank r. t.
Biharmegyei takarékpénztár r. t.
Gazdasági és Iparbank r. t.

158

• Szőlőlugast ültessünk •

minden ház mellé és házi kertjeinkben.

Erre azonban
nem minden szőlő-
lugast alkalmas.
(Tár mind kü-
termesze 0) mert
n gyl bresze ha
megnö is, termest
nem hoz, ezért
sokan nem értek
el eredményed-
dig. Hol lugasnak

alkalmas faokat ültettek, azok övében
enattjáz hazukat az egész szőlőterea
idejen a legkitűnőbb muskataly és
más edes szőlőkkel.

A szőlő hazánkban mindenütt
megterem s nincsen oly ház, mely-
nek fa a mellett a legcsekélyebb gon-
dozással felnevelhető nem volna,
ezenkívül más épületeknek, kertek-
nek, kerítéseknek stb. a legremekebb
díszje anélkül, hogy legkevésbé helyet is el foglalna az
egy-ébbre használható részekből. Ez a legháladatosabb
gyümölcs, mert minden évben terem.

A fajok ismertetésére vo. atkozó szíves fénynyo-
matu katalógus bárminek ingyen és bérmentve kitérdik
meg. aki címét egy levelezőlapon tudatja.

Érmelléktl első szőlőültvénytelep Nagy-Kágya, u. p. Székelyhíd.

Értesítés.

Van szerencsém a n. é. közönség és a főtisztelendő papság becses tudomására
hozni, hogy e hét folyamán megérkeztek a tavaszi és nyári idényre szóló legújabb
divatu angol, francia és honi szövetek.

Különösen felhívom a főtisztelendő papság figyelmét tavaszi felöltőknek
angol sima szöveteimre, melyek külön erre a célra vannak. Ugy-szintén állandó n nagy
raktárt tartok reverenda czimáda szöveteiből, kolárékből és kvadrátos tem-
plomi sapkákból.

Hivatkozással 12 év óta fenálló üzletem jó hírnevére, mely idő alatt b. meg-
rendelöimtől a legnagyobb elismerést és bizalmat érdemeltem s jövőben is minden törek-
vésem oda fog irányulni, hogy b. megrendelöimtől a jó munka és pontos kiszolgálás
által teljes megelégedésüket és bizalmukat kiérdemejem.

Kívánatra vidékre mintákat küldök vagy levelező-lapon való tudósítás után
személyesen ki megyek.

Szíves megrendeléseket kérve s magamat a n. é. közönség becses pártfogásába
ajánlva, maradtam

kitűnő tisztelettel

BUMBERA IMRE

férfiszabó,

Nagyvárad, új Bazár-épület, színház oldali rész.

Andriska Jenő

RÖVIDÁRU, NŐI- és FÉRFI

SZABÓKELLÉKEK

és DIVATÁRUK RAKTÁRA

NAGYVÁRAD, Szent László-tér 1. szám.

➡ Ajánlja tavaszi újdonságait, u. m. ➡

Hölgyeknek: szalagok, csipkék, ruhadiszek, nap-
ernyők, művirágok, harisnyák, zseb-
kendők, övek, bőrtáskák stb.

Csipke- és tüll-gallérok és boák!!

Uraknak: Nappali- és háló-ingek, gallérok, kézelők,
nyakkendők, nyakkendőtütk és inggombok,
esőernyők, harisnyák és lábtütk, nadrág-
tartók, sweatterek, tornaingek, zsebkendők stb.

**Keztyü és
derékfűző (mieder)**

gyári raktár!

Szabóknak és varrónőknek árendemény.

Pontos kiszolgálás!

Szabókellékekben nagy választék!
Vidéki megrendelések a leggyorsabban eszközöltetnek.

Rövidáruban újdonságok és czélszerű
különlegességek.